

Gulbenes novada pagastu bibliotēku darba pārskats

Gulbenes novada pagastu bibliotēku darba pārskats

PAR DARBU 2021.GADĀ

Iveta Erica

METODISKĀ DARBA VADĪTĀJA | GULBENES NOVADA BIBLIOTĒKA

Saturs

Kopsavilkums	2
Vispārīgs bibliotēkas raksturojums	3
Finansiālais nodrošinājums	5
Materiālā un tehniskā stāvokļa vērtējums	6
Personāls.....	7
Pakalpojumu piedāvājums un pieejamība	13
Krājums	22
Darbs ar bērniem un jauniešiem	27
Novadpētniecība	31
Projekti	35
Publicitāte	38
Sadarbības tīkla raksturojums.....	41

Kopsavilkums

- ✓ darba prioritātes,

Lasītāju skaita saglabāšana un jaunu lasītāju piesaistīšana, grāmatas piegādājot tuvāk dzīvesvietai.

- ✓ jauni pakalpojumi,

Stāmerienas pagasta Kalnienas bibliotēkā ir pieejams karšu lasītājs, lai nepieciešamības gadījumā varētu **elektroniski parakstīt dokumentus**. Informācija par šo pakalpojumu ir bibliotēkas bukletā, kā arī tika izlikta uz ziņojumu dēļiem Kalnienā, tika sagatavots un iedzīvotājiem izdalīts informatīvs materiāls “Dokumentu elektroniskā parakstīšana”.

Labdarības akcijas: “Lai silti Ziemassvētki”, Daukstu pagasta Staru bibliotēkas adītāju un lasītāju klubiņš sarūpēja 30 dāvanas aprūpes centra “Dzērvēs” senioriem.

“Ziemassvētku brīnumu gaidot” Līgo pagasta bibliotēka kopā ar kultūras namu aicināja pagasta iedzīvotāji mājās pagatavot Ziemassvētku apsveikumus un atnest uz bibliotēku, lai varētu apsveikt Ziemassvētkos pagasta seniorus.

Vispārīgs bibliotēkas raksturojums

- Īss situācijas apraksts:
 - ✓ bibliotēkas darbības teritoriālais un institucionālais raksturojums

No 2019.gadā Gulbenes novadā ir mainījies pagastu bibliotēku skaits – tagad darbojas 17 pagastu bibliotēkas un divas pakalpojumu sniegšanas vietas – Sinolē un Krapā. Lejasciema pagasta bibliotēkā strādā 2 darbinieki – viens Lejasciemā, otrs pakalpojuma sniegšanas vietā - Sinolē.

Deviņos novada pagastos darbojas viena bibliotēka, četros pagastos - Daukstu, Stradu, Stāmerienas un Rankas - darbojas divas bibliotēkas.

Pēdējos gados pagastos ir izveidoti sociālās aprūpes centri (Daukstes, Līgo, Jaungulbene), paverot bibliotēkām jaunu pakalpojumu iespējas.

Daudzviet vairs nav pasta, kultūras nama un veikala. Ar pakalpojuma sniedzēju skaita samazināšanos laukos palielinās bibliotēku funkcijas un uzdevumi.

Vienpadsmit bibliotēku (Beļavas, Daukstu, Staru, Druvienas, Galgauskas, Gaujasrēveļu, Stāmerienas, Kalnienas, Līgo, Litenes un Stradu bibliotēku) apkalpes teritorijā nav skolu. Sešu bibliotēku teritorijā darbojas skolas ar bibliotēkām. Taču skolu bibliotēkas ir atvērtas ļoti dažādu laiku, jo bibliotekāru darba likmes ir mazas. Lielākas skolu bibliotēkas ir Lizuma un Lejasciema vidusskolās ar bibliotekāru likmi attiecīgi – 0,625 (Lizumā) un 0,5 (Lejasciemā).

Citas izmaiņas bibliotēku darbībā un bibliotēku akreditācija nav notikusi.

- ✓ ārējiem apkalpošanas punktiem

Gulbenes novadā nedarbojas ārējās apkalpošanas punkti. Divām bibliotēkām – Lejasciema pagasta un Daukstu pagasta Staru bibliotēkai - ir pakalpojuma sniegšanas vietas Sinolē un Krapā. Sinolē strādā bibliotēku informācijas speciālists ar 0,6 lielu likmi. Uz Krapu reizi mēnesī brauc Staru bibliotēkas vadītāja, lai apmainītu krājumu, novadītu kādu pasākumu, ikdienā šeit lasītājus apkalpo pagasta sociālais darbinieks. Abās vietās iedzīvotājiem ir pieejams internets un datorpakalpojumi.

- Darbs ilgtspējīgas attīstības mērķu jomā (īss raksturojums, aktuālie ilgtspējīgas attīstības virzieni, bibliotēkas aktivitāšu piemēri, secinājumi)

Gulbenes novada pagastu bibliotēkām aktuālie ilgtspējīgas attīstības virzieni:

- **Nodrošināt iekļaujošu un kvalitatīvu izglītību un veicināt mūžizglītības iespējas**

Lasīšanas veicināšanas aktivitātes (skat. 25.pp.).

Aktivitātes dažādām interešu grupām, piemēram, SAC klientiem Daukstu, Līgo un Jaungulbenes pagastos – priekšā lasīšana, dažādas aktivitātes pielāgotas vecāka gada gājuma cilvēkiem un cilvēkiem ar īpašām vajadzībām. Bibliotēkās tika organizēti kultūras pasākumi dažādām cilvēku grupām, piemēram, pārskata periodā tika noorganizētas tikšanās ar rakstniekiem, dārzkopjiem, amata meistariem un citām interesantām personībām.

Aktivitātes ģimenēm, piemēram, “Zinātnisko eksperimentu diena” Daukstu pagasta bibliotēkā, “Enkaustikas nodarbības” Rankas pagasta Gaujasrēveļu bibliotēkā.

Bibliotēkās notiek *individuālās lasītāju apmācības* darbā ar internetu, darbā ar datu bāzēm, katalogiem. Biežākās konsultācijas ir darbā ar internetbankas maksājumu veikšanu, VID EDS gada ienākumu deklarācijas sagatavošanu un iesniegšanu, apdrošināšanas atlīdzības pieteikuma iesniegšanu un B slimības lapas iesniegšanu, izmantojot latvija.lv vietni.

- **Kultūras mantojuma saglabāšana un aizsargāšana. Novadpētniecības darbs** (*skat.27.lpp.*)
- **Palīdzība valsts un pašvaldības pakalpojumu saņemšanā** (*skat. 17.lpp.*)
- Bibliotēku akreditācija (akreditācijas ieteikumu izpilde)

Pagastu bibliotēku akreditācija plānota 2022.gada maijā. Gandrīz visi akreditācijas komisijas ieteikumi ir izpildīti. Nav izpildīti divi ieteikumi:

- Beļavas pagasta bibliotēka - Rast iespēju izvietot norādi apdzīvotā vietā;
- Stāmerienas pagasta bibliotēka – Rast iespēju veikt kosmētisko remontu.

Finansiālais nodrošinājums

Tabula "Bibliotēkas izdevumi"

	2019	2020*	2021*
Izdevumi kopā (EUR)	346431 (-6%)	129100 (-17%)	105080 (-19%)
Darbinieku atalgojums (bruto)	190454 (-6%)	**	**
Krājuma komplektēšana	46618 (+3%)	46591 (-0,1%)	40012 (-14%)

* Finansējums bez atalgojuma un darba devēja VSAOI, sociāla rakstura pabalstiem un kompensācijām

**Darbinieku atalgojuma finansiālie rādītāji Gulbenes novada bibliotēkas teksta pārskatā

Finansējums par 2020. un 2021.gadu tabulā ir norādīts bez darbinieku atalgojuma finansiālajiem rādītājiem. Bibliotekāru darbs katru gadu tiek vērtēts, un atalgojums noteikts atbilstoši darba vērtējumam.

2021.gadā kopējie bibliotēku izdevumi ir par 19% samazinājušies. Arī izdevumi krājuma komplektēšanai ir par 14% mazāki.

Materiālā un tehniskā stāvokļa vērtējums

- Veiktie un plānotie telpu un ēku rekonstrukcijas projekti un remontdarbi

2021.gadā tikai divās bibliotēkās veikti nelieli kosmētiskie remontu – Daukstu pagasta Staru bibliotēkai atjaunota viena siena, Litenes pagasta bibliotēkai tika remontēta priekštelpa.

5 bibliotēkās tika uzlabots apgaismojums, uzliekot jaunas, ekonomiskas LED spuldzes. Stāmerienas pagasta bibliotēkai tika nomainīti āra terases balsti.

- Telpu paplašināšana vai bibliotēku pārvietošana uz citām telpām

2021.gadā nevienai bibliotēkai telpas netika paplašinātas un neviena bibliotēka nav pārcelta uz jaunām telpām.

- Iekārtas, aprīkojums

Visiem darbiniekiem ir jauni datori – iegādāti 2020.gadā. Rankas pagasta Gaujasrēveļu bibliotēka iegādājās lietotāju datoriem jaunus monitorus.

2021.gadā visas pagastu bibliotēkas savā īpašumā ieguva mobilos tālruņus. Tagad ikviena mūsu novada bibliotēka lasītājiem ir sasniedzama arī telefoniski. Bibliotekāru darba datori tika nodrošināti ar kamerām un mikrofoniem, lai bibliotekāri pilnvērtīgi varētu organizēt un piedalīties tiešsaistes pasākumos. Četrās pagastu bibliotēkās nomainīti UPS, iegādāti 2 cietie diski. 7 bibliotēkās ir arī planšetdatori, kas iegādāti 2017.gadā.

Pagastu bibliotēku lietotāju datortehnikas vecums:

Iegādes gads	2007.	2010.	2011.	2012.	2014.	2015.	2017.	2021.
Skaits	1	1	1	10	8	27	1	2

Pagastu bibliotēku multifunkcionālo iekārtu vecums:

Iegādes gads	2006.	2011.	2013.	2014.	2015.	2019.	2020.
Skaits	1	3	4	1	9	1	1

- Problēmas un to risinājumi materiālā un tehniskā stāvokļa jomā

2021.gadā lielas problēmas šajā jomā nav bijušas. Visu ir izdevies veiksmīgi atrisināt.

Personāls

- Personāla raksturojums

Pārskata periodā personāla skaita un slodžu izmaiņas nav notikušas. 17 pagastu bibliotēkās strādā 18 bibliotekārie darbinieki – 17 uz pilnu likmi, 1 darbinieks uz 0,6 likmes. Lejasciema pagasta bibliotēkā strādā 2 bibliotekārie darbinieki – viens uz pilnu likmi Lejasciemā, otrs pakalpojuma sniegšanas vietā Sinolē uz 0,6 likmes.

2021.gadā notika neliela darbinieku rotācija. Stradu pagasta Stāķu bibliotēkas vadītāja pieteicās uz brīvo galvenā bibliotekāra eksperta vakanci Gulbenes novada bibliotēkā un 1.decembrī sāka darbu Gulbenē. Savukārt uz Stāķu bibliotēkas vadītājas brīvo vakanci aizrotēja Gulbenes novada bibliotēkas galvenā bibliotekāre.

- Apbalvojumi un pateicības

Daukstu pagasta bibliotēkas vadītāja saņēma pateicību par piedalīšanos Latvijas pagastu bibliotekāru 6.kongresa “Pagasta bibliotēka – vieta kopienas attīstībai” paneļdiskusijā “Pagasta bibliotēkas loma vietējās kopienas saliedēšanā un attīstībā”.

- Finansējums personāla attīstībai

Pašlaik pagastu bibliotēkās strādā 18 bibliotekārie darbinieki. Bibliotekārā izglītība ir 10 darbiniekiem (1 – bakalaura, 3 – 1.līmeņa augstākā, 6 – 3.profesionālā kvalifikācija). 8 darbiniekiem ir izglītība citās jomās (5 – dažāda līmeņa augstākās izglītības un 3 – cita profesionālā izglītība). 6 darbinieki ir beiguši “garos” (no 160h) profesionālās pilnveides kursus.

Profesionālajai pilnveidei (izdevumos par saņemtajiem apmācību pakalpojumiem) 2021.gadā pagastu bibliotēkas ir tērējušas par 74% vairāk kā iepriekšējā gadā. Tā kā visi kursi bija tiešsaistē, tad netika tērētas komandējuma maksas un dienas naudas.

Profesionālās pilnveides kursus apmeklēt motivējam visus darbiniekus, neskatoties uz to, vai ir nepieciešams gūt profesionālās iemaņas, vai tikai pilnveidot tās. Mācībām piešķirtais finansējums atkarīgs no tā, kā paši bibliotekāri prot plānot savu profesionālo izaugsmi, saskaņojot ar metodiskā darba vadītāju un saņemot bibliotēkas direktores apstiprinājumu. Plānojot budžeta pieprasījumus jaunam gadam, pilnīgi visiem bibliotekārajiem darbiniekiem tiek ieplānots apmeklēt vismaz vienu profesionālo pilnveidi ārpus Gulbenes novada.

Balstoties uz profesionālās pilnveides plānu, pagastu bibliotēku darbinieki, iespēju robežās, valstī noteikto ierobežojumu dēļ, centās apmeklēt iepriekšplānotās mācības. 2021.gadā visi kursi notika tiešsaistē. 4 bibliotekāres izmantoja iespēju mācīties 160 stundu programmu “Informācijas un bibliotēku zinību pamati”.

Problēma 2021.gadā bija saturiski līdzīgs, var teikt, pat vienāds kurss, semināru piedāvājums. Kursiem, semināriem tikai nosaukumi dažādi, bet saturs atkārtojas. Bieži iznāca, ka lieki tērēts laiks un, reizēm, arī finanses.

Finansējums personāla profesionālajai pilnveidei

Bibliotēka	Izdevumi par saņemtajiem apmācību pakalpojumiem (EUR)	Komandējuma maksas (EUR)	Dienas nauda (EUR)
Beļavas pagasta bibliotēka	320	0	0

Bibliotēka	Izdevumi par saņemtajiem apmācību pakalpojumiem (EUR)	Komandējuma maksas (EUR)	Dienas nauda (EUR)
Daukstu pagasta bibliotēka	36	0	0
Daukstu pagasta Staru bibliotēka	320	0	0
Druvienas pagasta bibliotēka	25,60	0	0
Galgauskas pagasta bibliotēka	30	0	0
Jaungulbenes pagasta bibliotēka	73,56	0	0
Lejasciema pagasta bibliotēka	0	0	0
Līgo pagasta bibliotēka	0	0	0
Litenes pagasta bibliotēka	120	0	0
Lizuma pagasta bibliotēka	55,90	0	0
Rankas pagasta bibliotēka	15,60	0	0
Rankas pagasta Gaujasrēveļu bibliotēka	330	0	0
Stāmerienas pagasta bibliotēka	38,72	0	0
Stāmerienas pagasta Kalnienas bibliotēka	36	0	0
Stradu pagasta bibliotēka	46	0	0
Stradu pagasta Stāķu bibliotēka	320	0	0
Tirzas pagasta bibliotēka	30	0	0
KOPĀ	1797,00 (+74%)	0	0

Tabula "Apmeklētie profesionālās pilnveides pasākumi"

N.p.k	Organizētājs	Pasākuma nosaukums, galvenās tēmas	Stundu skaits	Dalīb. skaits	Klātienē vai attālināti
1.	KISC	3td e-GRĀMATU bibliotēkas un Letonikas Lasītavas e-grāmatas	1:15	5	<i>Attālināti</i>

N.p.k	Organizētājs	Pasākuma nosaukums, galvenās tēmas	Stundu skaits	Dalīb. skaits	Klātienē vai attālināti
2.	LNB	Ceļazīmes mediju lietošanā: Medijpratības rokasgrāmata bibliotekāriem	1:30	2	<i>Attālināti</i>
3.	LPMC	Digitālā kompetence – būtiska prasme 21.gadsimtā	4	4	<i>Attālināti</i>
4.	LU OPEN MINDED	Digitālā(s) dzīves māksla	16	1	<i>Attālināti</i>
5.	NVO nams	Elektroniskie dokumenti	3	3	<i>Attālināti</i>
6.	EPALE	E-paraksts	1	5	<i>Attālināti</i>
7.	LU OPEN MINDED	Etiķetes un saskarsmes prasmes reālajā un virtuālajā vidē	8	1	<i>Attālināti</i>
8.	LU Akadēmiskā bibliotēka	Konference “Bibliotēka un personība”	7	2	<i>Attālināti</i>
9.	LBB	Latgales nodaļas bibliotekāru konference	6	2	<i>Attālināti</i>
10.	LBB	Latvijas bibliotekāru 21.konference “Darīt neticamo!”	5	7	<i>Attālināti</i>
11.	Latvijas Kultūras koledža	Latvijas Kultūras koledžas atvērtās lekcijas: Bibliotēku informācijas speciālists – profesijas iespējas un izaicinājumi. Latvijas Kultūras koledžas studiju programmas piedāvājums; Informācijpratības veicināšanas norises bibliotēkā, to plānošana; Digitālā komunikācija un sociālie tīkli bibliotēkā; Projektu vadība - no radošās idejas līdz projekta noslēgumam.	4	5	<i>Attālināti</i>
12.	LNB LBB	Latvijas pagastu bibliotekāru 6.kongress “Pagasta bibliotēka-vieta kopienas attīstībai”	6	15	<i>Attālināti</i>
13.	LNB	Literatūras zināšanas mūsdienīgam bibliotekāram (2 gb.)	5	6	<i>Attālināti</i>
14.	Balvu pieaugušo neformālās izglītības centrs	Līdzdalības un līderības prasmes	24	4	<i>Attālināti</i>

N.p.k	Organizētājs	Pasākuma nosaukums, galvenās tēmas	Stundu skaits	Dalīb. skaits	Klātienē vai attālināti
	“Azote”				
15.	LNB	Medijpratība – ne tikai izglītības, bet arī veselības un drošības jautājums	6	7	<i>Attālināti</i>
16.	Latvijas Nacionālais kultūras centrs	Nemateriālā kultūras mantojuma ilgtspējas nodrošināšana – starptautiskie un nacionālie saraksti; projektu rakstīšanas pieredze, prakse, idejas.	12	1	<i>Attālināti</i>
17.	LBIA	Nesaprotamais jauniešiem bibliotēkā. Lektors A.Miksons,	2	7	<i>Attālināti</i>
18.	LNB	Par ESIF fondu iespējām bibliotēkām	5	1	<i>Attālināti</i>
19.	LNB	Profesionālās pilnveides programma “Informācijas un bibliotēku zinību pamati”	160	3	<i>Attālināti</i>
20.	Biznesa mākslas un tehnoloģiju augstskola “RISEBA”	Programmas “Dari digitāli” mācību kurss digitālajiem līderiem	16	2	<i>Attālināti</i>
21.	LNB	Projekta “Zenit sāsti”	3	3	<i>Attālināti</i>
22.	Pedagoģiskās meistarības skola	Psihoemocionālie aspekti darbā ar pusaudžiem	6	2	<i>Attālināti</i>
23.	Balvi, pieaugušo neformālās izglītības centrs “Azote”	Tiešsaistes ievadapmācības: Digitālo rīku lietošanas apguve, Mākoņpakalpojumi un kopdarbības iespējas, Aptauju veidošana, Vizuālo materiālu veidošana tiešsaistē, www lapu veidošana.	18	7	<i>Attālināti</i>
24.	Cēsu centrālā bibliotēka	Vidzemes novadu Bērnu un skolu bibliotēku darbinieku 19.konference “Inovātīvi pakalpojumi bibliotēkās – pieredze, risinājumi, nākotnes vīzijas”	6	7	<i>Attālināti</i>
25.	LNB	Virtuālās trešdienas bibliotekāriem: Medijpratība Bibliotēku ēkas, telpu iekārtojums Bibliotēku interešu aizstāvība	6	10	<i>Attālināti</i>

N.p.k	Organizētājs	Pasākuma nosaukums, galvenās tēmas	Stundu skaits	Dalīb. skaits	Klātienē vai attālināti
		Dizaina domāšana bibliotēkās mācīšanās prasme IFLA WLIC 2021 atziņas – autortiesības			
26.	Latviešu folkloras krātuve	Zem egles izpīpēta metode: mutvārdu vēsture.	2	2	<i>Attālināti</i>
27.	LPMC	Digitālā pratība. Medijpratība. Sociālo tīklu lietošana. Videokonferenču iespēju izmantošana	4	3	<i>Attālināti</i>
28.	ES māja	Projektu rakstīšana. Iesācējiem.	6	1	<i>Attālināti</i>
29.	Gulbenes novada kultūras pārvalde	“Etiķetes un saskarsmes prasmes reālajā un virtuālajā vidē”	4	10	<i>Attālināti</i>
30.	LNB	Seminārs “Analītisko ierakstu katalogizēšana un indeksēšana saskaņā ar RDA: ieteikumi un jauninājumi”	3	17	<i>Attālināti</i>
31.	LNB	Atvērtās mācības tiešsaistē, lektore G. Zalcmāne, LNB	8	6	<i>Attālināti</i>
32.	EPALE	Vizuālā materiāla noformējums programmā Canva	2,5	2	<i>Attālināti</i>
33.	LPMC	Virtuālās atkarības: cēloņi, izpausmes, korekcijas iespējas	6	1	<i>Attālināti</i>
34.	LU OPEN MINDED	Etiķetes un saskarsmes prasmes reālajā un virtuālajā vidē	16	1	<i>Attālināti</i>
35.	EGO centrs	Pasākuma vizuālā tēla un noformējuma veidošana	8	1	<i>Attālināti</i>
36.	Gulbenes novada dome	Informatīvs seminārs par datu aizsardzības jautājumiem	2	15	<i>Attālināti</i>
37.	LPMC	Demence veciem cilvēkiem. Komunikācija un aprūpes īpatnības	6	1	<i>Klātienē</i>
38.	LPMC	Metodisks atbalsts lasītprasmes veicināšanā	6	1	<i>Attālināti</i>
39.	LNB	Elektroniskie resursi un informācijas meklēšana:	6	1	<i>Attālināti</i>

N.p.k	Organizētājs	Pasākuma nosaukums, galvenās tēmas	Stundu skaits	Dalīb. skaits	Klātienē vai attālināti
		PRIMO katalogs, digitālā bibliotēka, Latvijas abonētās datubāzes			
40.	Gulbenes novada dome	Declaration of attendance transnational project “Key Skills – new opportunities for Adults” meeting	5 dienas	2	<i>Klātienē</i>
41.	Gulbenes novada bibliotēka	Radošums un inovācijas bibliotekārajā darbā: Bibliotēku pakalpojumu attīstīšana maznodrošinātajām un mazaizsargātajām sabiedrības grupām; Dizaina domāšanas attīstīšana bibliotekāriem; Radošums 21.gadsimta bibliotēkā	14	18	<i>Attālināti</i>
42.	Gulbenes novada bibliotēka	<u>Mācību semināri sadarbībā ar Swedbank Jēkabpils filiāli:</u> Uzkrājumu veidi; Apdrošināšana kā finansiāla aizsardzība; Finanšu drošība digitālajā vidē	3	18	<i>Attālināti</i>
43.	Gulbenes novada bibliotēka	<u>Lekcija:</u> Latvijas bibliotēku sistēma. Bibliotēku darbību reglamentējošie dokumenti. Lektore Linda Langenfelde, Latvijas Kultūras ministrijas Arhīvu, bibliotēku un muzeju nodaļas eksperte	4	18	<i>Klātienē</i>

- Problēmas un to risinājumi personāla jomā

Sakarā ar to, ka 2021.gadā nenotika darbinieku maiņa, nebija arī īpašu problēmu personāla jomā. Prieks bija par 4 darbiniecēm, kas beidza programmu “Informācijas un bibliotēku zinību pamati”.

Četriem darbiniekiem bija plānots profesionālās kvalifikācijas eksāmens, bet tas tika pārcelts uz 2022.gadu.

Pakalpojumu piedāvājums un pieejamība

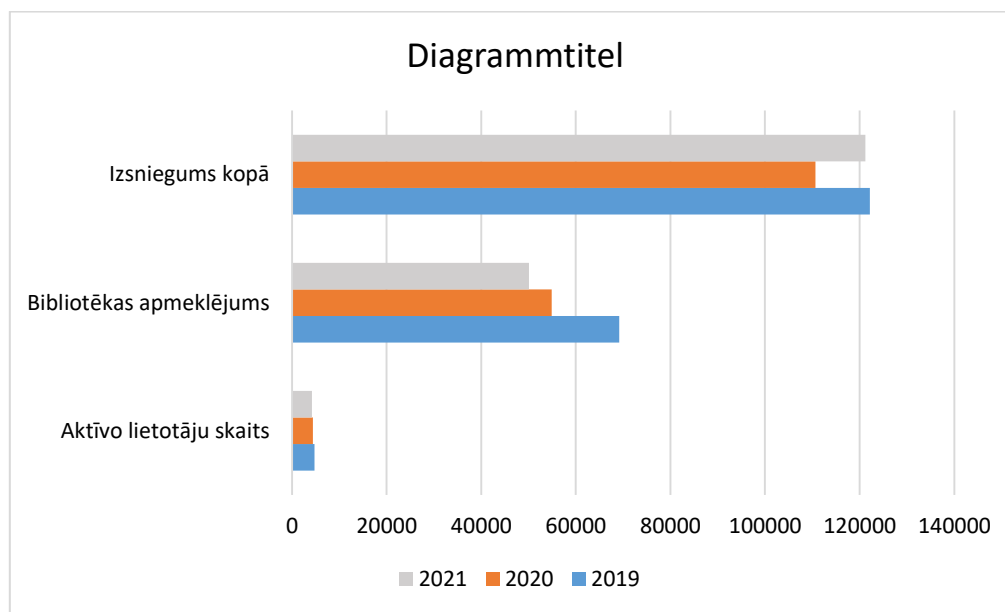
- Galvenie rādītāji

Tabula "Bibliotēkas pamatrādītāji"

	2019	2020	2021	% salīdzinot ar iepr. gadu
Aktīvo lietotāju skaits	4731	4392	4197	-7%; -4,5%
<i>t. sk. bērni līdz 18.g.</i>	1250	1148	1047	-8%; -8,8%
Bibliotēkas apmeklējums	69159	54913	50097	-21%; -8,8%
<i>t. sk. bērni līdz 18.g.</i>	17447	10693	7135	-39%; -33%
Virtuālais apmeklējums	3381	0	349	---
Izsniegums kopā	122158	110641	121188	-9%; +9,5%
<i>t. sk. grāmatas</i>	50580	51375	58617	+2%; +14%
<i>t. sk. periodiskie izdevumi</i>	67874	57680	61000	-15%; +5,7%
<i>t. sk. bērniem līdz 18.g.</i>	10892	11837	14253	+9%; +20%
Bibliotekārais aptvērums % no iedz. skaita pagastos*	34%	32%	31%	-6%; -3%
<i>t. sk. bērni līdz 18 g.**</i>	54%	51%	47%	-5%; -8%
Iedzīvotāju skaits*	13891	13596	13343	-2%; -2%

* Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes dati

** Bērni ir visas personas vecumā līdz 18 gadiem

2021.gadā ir samazinājies bibliotēku lietotāju (-4,5%), apmeklējumu (-8,8%). Taču šis samazinājums vairs nav tik straujš un tik liels kā tas bija 2020.gadā. Izsniegumu skaits ir palielinājies par 9%, grāmatu izsniegums pat par 14%. Apmeklējumu skaita samazinājums izskaidrojams ar garajiem valstī izsludinātajiem ārkārtas situācijas periodiem. 22 dienas bibliotekāri strādāja pilnīgi attālināti, saviem lasītājiem sniedza tikai attālinātos pakalpojumus, darīja visus bibliotekāros darbus, ko varēja veikt attālināti, ārkārtas situācijas laiks valstī bija 86 darba dienas. Praktiski bez ierobežojumiem lasītāji tika apkalpoti 117 dienas. Tas tā bija bibliotēkās, kur paši bibliotekāri neslimoja, kur nebija darba nespējas lapas.

Lasītāji ņēma grāmatas vairāk, lai bibliotēkas būtu retāk jāapmeklē. Tāpēc **grāmatu** izsniegums ir palielinājies par 14%. Taču prese pa retajām apmeklējumu reizēm bieži jau vairs nebija aktuāla. Līdz ar to periodisko izdevumu izsniegums ir pieaudzis tikai par 5,7%. Pagastu bibliotēkās ir palielinājies izsniegums bērniem līdz 18 gadu vecumam (+20%). Tas skaidrojams ar attālinātajām mācībām pirmajā pusgadā, kuru dēļ skolēni izmantoja savai dzīvesvietai tuvāko publisko bibliotēku nevis izglītības iestādei tuvāko.

Pagastu bibliotēku iedzīvotāju aptvērums pēc vecuma

	Kopā	Līdz 18 gadu vecumam	Darbspējas vecumā	Pēc darbaspējas vecuma
Novada pagastu iedzīvotāji*	13343	2229	8393	2721
Lasītāji	4197	1047	2089	1061
Iedzīvotāju aptvērums	31%	47%	25%	39%

* Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes dati

Gulbenes novada pagastu bibliotēkās visvairāk aptvertā vecuma grupa ir bērni līdz 18 gadu vecumam (47%), bet vismazāk – darbaspējas vecumā (25%) . 2021.gadā pagastu bibliotēkās ir palielinājies lasītāju skaits pēc darbaspējas vecuma lasītāju skaits (+34%), bet samazinājies darbaspējas vecuma lasītāju skaits (-18%) un bērni līdz 18 gadiem – (-9%).

No visiem bibliotēku lasītājiem (kopā 4197) 50% ir darbaspējas vecumā, 25% - vecumā līdz 18 gadu vecumam un arī pēc darbaspējas vecuma ir 25% lasītāju.

- Pakalpojumu attīstība, jauninājumi

Novadā ir vairāki **Sociālās aprūpes centri (SAC)**. Tādi ir 6 pagastu bibliotēku apkalpes teritorijās.

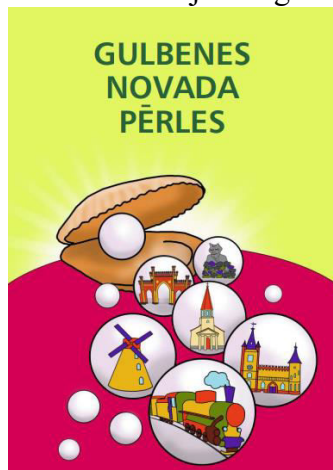
Daukstu pagasta bibliotēka regulāri piegādā lasāmvielu SAC “Dzērves” klientiem un to darbiniekiem. Sociālās aprūpes centrā 9 bibliotēkas lietotāji ir aktīvi lasītāji, vēl 17 aprūpes centra klienti un viņu aprūpētāji regulāri apmeklē un aktīvi piedalās bibliotēkas rīkotajos pasākumos un aktivitātēs. SAC “Dzērves” notika 7 tematiskie, literārie un izglītojošie pasākumi, aktivitātes, kas ietver arī priekšā lasīšanu. Pateicoties aprūpes centra plašajām telpām un tam, ka visi strādājošie un mītošie klienti bija savlaicīgi vakcinēti, pasākumi varēja notikt visdrošākajā zaļajā līmenī. Laikā, kad SAC “Dzērves” atradās karantīnā, tika piegādātas uzdevumu kastes ar dažādiem uzdevumiem, materiāliem un video, kurā tika uzrunāti dalībnieki un piedāvāts individuāli izpildīt noteiktās aktivitātes. Aktivitātes varēja pildīt vairākas dienas. Dalībnieki bija ļoti atsaucīgi. Prieks un liela pateicība centra darbiniekiem par iesaistīšanos, palīdzot saviem klientiem un nosūtot bibliotēkai aktivitāšu rezultātus, vērtējumu, foto vai video.

Atskaites gadā Jaungulbenes pagasta bibliotēka mēnešos, kad to pieļāva situācija valstī, 2x nedēļā turpināja jaunāko laikrakstu priekšā lasīšanu 1vājredzīgam iedzīvotājam, un 1x mēnesī iespieddarbi tika piegādāti SAC “Jaungulbenes alejas” iemītniekiem.

Tāpat arī blakus pagastā SAC “Siltais” iemītniekus apkalpo Līgo pagasta bibliotēkas vadītāja, lietotāji kopā izlasījuši 658 grāmatas un preses izdevumus. Valsts ārkārtas situācijas laikā grāmatas tika piegādātas sagatavotā grāmatu kastē. SAC darbinieki un iemītnieki piedalījās arī bibliotēkas sagatavotajās viktorīnās “Bibliotēkas draugu lokā” un “Ziemassvētku brīnums”.

Ņemot vērā Covid- 19 ierobežojumus un Litenes aprūpes centra iekšējās kārtības noteikumus kā Litenes pagasta bibliotēkas lietotāji 2021. gadā bija 11 klienti. Grāmatas un žurnālus klientiem palīdzēja nogādāt un atgriezt atpakaļ aprūpes centra darbinieki.

Vasaras mēnešos joprojām ir interese par bibliotēku **āra lasītavu** pakalpojumiem. Tādas ir pie 7 pagastu bibliotēkām. Tā ir iespēja lasīt jaunāko presi un citu literatūru, spēlēt galda spēles ārpus bibliotēkas telpām. Interesi izrāda gan pieaugušie, gan ģimenes ar bērniem un jaunieši, kuriem aktuāla ērta vieta (āra lasītava) bezmaksas wi-fi izmantošanā. Šo interesi veicināja arī ārkārtas situācijas aizliegumi pasākumiem telpās, piemēram, Daukstu pagasta bibliotēka pasākumus organizēja āra lasītavā, jo bibliotēkas iekštelpas neatbilda ierobežojumu kvadrātūras prasībām. Krustvārdu mīklu maratons pieaugušajiem "PRĀTNIEKS" - 22 daļībnieki. Pasākums 3 dienas notika āra lasītavā, apmeklējot individuāli – noteiktā laikā. Kopā 4 veidu mīklas - attēlu mīkla "Grāmatu nosaukumi", "Objekti Daukstēs", vārdu mīkla "Gulbenes apdzīvotās vietas", "Lielā krustvārdu mīkla", krustvārdu mīkla no izzinošas krāsojamās grāmatiņas "Gulbenes novada pērles".

Lietotājiem bibliotēkas turpina izsniegt **autorizācijas** datus, lai ir ērtāk pieteikt vēlamās grāmatas rindu vai veikt pasūtījumu, pieprasīt pagarinājumu, kā arī izmantot 3TD e-grāmatu bibliotēku. Stāmerienas pagasta Kalnienas bibliotēka pakalpojuma popularizēšanas nolūkā sagatavoja informatīvos materiālus : “Rezervē sev grāmatu elektroniski”, “3TD e-grāmatu bibliotēka. Soli pa solim”. Šos materiālus piedāvāja bibliotēkas apmeklējuma laikā, kā arī tika atstāti vietējā veikalā. Ārpus ciemata centra dzīvojošajiem tos nogādāja pastniece.

- Sabiedrības, lasītāju viedokļa izzināšana par bibliotēkas darba kvalitāti, to rezultāti (pētījumi, aptaujas, anketas u. tml.); jaunu lasītāju piesaiste

Lai uzzinātu sabiedrības, lasītāju viedokli par sava darba kvalitāti, bibliotēkas aptaujā lasītājus un iedzīvotājus. Tomēr joprojām pārāk maz tiek apzinātas lasītāju intereses, lai pilnveidotu esošos un ieviestu jaunus pakalpojumus. Dažām bibliotēkām labi iesākto lasītāju aptaujāšanu pārtrauca valstī noteiktie ārkārtas stāvokļa ierobežojumi.

Daukstu pagasta bibliotēka regulāri izzina savu lietotāju intereses. Arī 2021.gadā bibliotēkas vadītāja izveidoja anketu, kas tika publicēta arī sociālajos tīklos un bija ērti aizpildāma. Kopā aptauju aizpildīja 20 cilvēki, kas ir 12% no visiem lasītājiem.

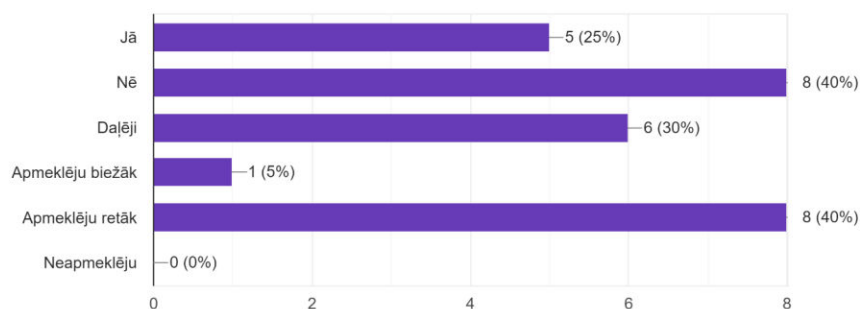
Svarīgākie secinājumi, apkopojot atbildes:

- 50% no aptaujātajiem bibliotēku apmeklē biežāk kā reizi mēnesī, 40% - reizi divos, trijos mēnešos, atlikušie retāk;
- raksturīgākais bibliotēkas apmeklējuma mērķis – atpūtai 80%, mācībām 30%, darbam 30%;
- 90% uzskata, ka dod priekšroku grāmatām papīra formātā un neizmanto iespēju lasīt 3TD e-grāmatas, bet atlikušie 10% uzskata, ka formātam nav nozīmes, galvenais, lai ir saistošs saturs, piekrīt lasīt e-grāmatas;

- Aplūkojot apkopotos rezultātus zemāk norādītajā diagrammā, var secināt, ka lietotāju viedokļi par bibliotēkas apmeklējuma paradumiem Covid-19 laikā ir dažādi. Šajā jautājumā bija iespējami vairāki atbilžu varianti. Galvenais secinājums, ka ir daļa bibliotēkas apmeklētāju, kurus ir ietekmējuši Covid-19 apstākļi, kas mainījuši bibliotēkas apmeklēšanas paradumus.

Vai Jūsu bibliotēkas apmeklējuma paradumi Covid-19 laikā ir mainījušies? (Iespējami vairāki atbilžu varianti!)

20 atbildes

- par bibliotēkas rīkotajiem pasākumiem lietotāji vairāk gūst informāciju sociālajos tīklos;
- bibliotēkas lietotāji visvairāk dod priekšroku tādiem pasākumiem un aktivitātēm kā viktorīnas un erudīcijas spēles, radošās darbnīcas, fotokonkursiem un tikšanās ar lektoriem, rakstniekiem, dzejniekiem u.c.;
- bibliotēkas informāciju lietotājiem ērtāk ir saņemt klātienē vai pa tālruni.

Daukstu pagasta Staru bibliotēkā divas jaunietes sagatavoja aptauju “Cik labi tu pazīsti Staru bibliotēku <https://kahoot.it> programmā. Aptaujā iesaistījās 17 jaunieši un 7 pieaugušie, kas ir tikai 7% no visiem lasītājiem. Diez vai šādas aptaujas rezultāti ir objektīvi.

Uz Stradu pagasta Stāķu bibliotēkas aptaujas anketu atbildēja 22 bibliotēkas lietotāji, kas arī ir ļoti maz, tikai 7% no visiem lietotājiem. Tāpēc arī bibliotēkas vadītājas secinājumos izskan, ka vajag atkārtot aptaujāšanu, lai secinājumi būtu objektīvi. Secinājumi:

- Ne visi aptaujātie ir apmierināti ar bibliotēkas grāmatu krājumu – vajadzētu veikt papildus lasītāju aptauju, lai uzzinātu, ko tieši vēlas lasīt;
- Reti kurš, no aptaujātajiem, kādreiz ir izmantojis iespēju – rezervēt un pagarināt grāmatas lasīšanas termiņu internetā. Vajag biežāk atgādināt lasītājiem par šādu iespēju;
- Vairākums lasītāju dod priekšroku grāmatām papīra formātā un tikai daži atzīst, ka formātam nav nozīmes, galvenais, lai saistošs saturs;
- Par audiogrāmatu pasūtīšanu, tikai 2 aptaujātie atbildēja apstiprinošu un pārējie uzskata, ka tas nav nepieciešams;
- Aptaujātie izrādīja interesi par datorprasmju apgūšanu Stāķu bibliotēkā. Nepieciešams uzrunāt iedzīvotājus vēlreiz, kad beigsies Covid-19 ierobežojumi;
- Kopumā viedoklis par bibliotēkas krājumu ir labs. Ņemšu vērā ieteikumus un lasītāju vēlmēs 2022.gada krājuma komplektēšanā.

- Pakalpojumu sniegšanas vieta kā pakalpojums

Gulbenes novadā darbojas divas pakalpojuma sniegšanas vietas - Lejasciema pagasta Sinolē un Daukstu pagasta Krapā.

Lejasciema pagastā punkts darbojas kopš Sinoles bibliotēkas slēgšanas 1999.gadā, to apkalpoja Lejasciema pagasta bibliotēkas darbiniece dažas stundas nedēļā. 2015.gadā projekta

"Publisko interneta pieejas punktu attīstība Gulbenes novadā" ietvaros izveidoja jaunu publiskā interneta pieejas punktu Sinolē, nodrošināja iedzīvotājiem pieeju datortehnikai un e-pakalpojumiem. Šeit sāka strādāt patstāvīgs darbinieks ar likmi 0,5. 2019.gadā bibliotēkā darbinieka likme mainījās no 0,5 uz 0,6, jo tika palielināta arī tā apkalpes teritorija, jo tika slēgta Lejasciema pagasta Mālu bibliotēka. Tika sastādīts maršruts, kuru izbrauc 1x mēnesī. Iepriekš šajā ziņā ļoti atturīgie iedzīvotāji atzina, ka šāds pakalpojums ir ļoti labs un ērts.

Esošais krājums regulāri tiek papildināts ar jaunām grāmatām un preses izdevumiem. Pašlaik krājumā ir 1226 grāmatas. Šeit notiek dažādi pasākumi – izstādes, āra spēļu turnīri, tikšanās ar dažādiem interesantiem cilvēkiem.

Galvenie bibliotēkā darba rādītāji arējās apkalpošanas punktā Sinolē:

	2019.	2020.	2021.	Salīdzinājums ar iepriekšējo gadu
Lasītāji (bērni)	51 (12)	78 (14)	87 (14)	+53%; +12%
Apmeklētāji	409	780	669	+91%; -14%
Izsniegums	815	1842	2052	+126%; +11%
Pasākumi	3	7	4	+133%; -43%

Daukstu pagasta Krapā lasītājus ikdienā apkalpo pagasta sociālais darbinieks, reizi mēnesī tur ierodas Staru bibliotēkas vadītāja, lai papildinātu un samainītu grāmatu un preses krājumu, kas atrodas šeit uz vietas. 2021.gadā jaunā bibliotēkas vadītāja uzsāka arī organizēt pasākumus Krapas iedzīvotājiem. Tur pieejams internets un datorpakalpojumi, ir iespēja izdrukāt un nokopēt.

Stāmerienas pagasta bibliotēka vienu reizi mēnesī ar grāmatām organizē izbraukums uz Stāmerienas ciemu (bibliotēka atrodas Vecstāmerienas ciemā), šaursliežu dzelzceļa staciju. Regulāri šo iespēju grāmatas un žurnālus saņemt un nodot izmanto 13 lasītāji. Te notiek arī diskusijas, pārrunas par izlasītajām grāmatām, tiek uzklauti lasītāju ieteikumi pasākumiem. Tā kā šeit ir pieejams arī internets, tad bibliotēkāre vajadzības gadījumā var sniegt arī epakalpojumus .

- Bibliotēkas pieejamība un pakalpojumi personām ar īpašām vajadzībām

Cilvēkiem ar kustību traucējumiem ir pieejamas tikai 5 bibliotēkas – uzbrauktuves ir Daukstu pagasta Staru, Druvienas, Lejasciema, Rankas un Tirzas pagastu bibliotēkas. 5 no 17 bibliotēkām atrodas 2.stāvā. 2.stāvā atrodas arī Lejasciema pagasta bibliotēkas ārējās apkalpošanas punkts Sinolē. Tāpēc arvien populārāks ir bibliotēku pakalpojums – grāmatu piegāde mājās. Lasītāju ar īpašām vajadzībām, kuri paši apmeklē bibliotēkas nav daudz, piemēram, Rankas pagasta bibliotēkas pakalpojumus regulāri izmanto divi lasītāji.

- Pakalpojumi un pasākumi atsevišķām lasītāju mērķgrupām vai interešu grupām

Seniori ir tie bibliotēkas apmeklētāji, kas visvairāk interesējas par bibliotēku pasākumiem. Galvenais senioriem ir – kopā būšana sociālās izolētības mazināšanai. Līgo pagasta bibliotēka iesaistīja seniorus dažādās attālinātajās aktivitātēs sociālajos tīklos un WhatsApp grupā. Stradu pagasta bibliotēka saviem aktīvajiem senioriem vasarā organizēja tikšanās ar interesantiem cilvēkiem - "Mandalu radīšanas meistarklasi", Tikšanos ar grafoloģi Anitu Milleri – āra lasītavā.

Vasarā dažas bibliotēkas – Stāmerienas, Stradu pagasta un Staru bibliotēkas – saviem senioriem piedāvāja izglītojošus braucienus uz kultūrvietām blakus novados.

Līgo pagasta bibliotēkā Viena bibliotēkas darbības prioritātēm ir **ģimenes ar bērniem**. 2021.gadā tika organizēti attālinātie pasākumi, kuros kopā darbojās vecvecāki, vecāki un pirmsskolas vecuma bērni:

- ”Mostas daba un pirmie pavasara vēstneši jau sastopami” - attālināts izaicinājums ar uzdevumiem.
- “Īdedz prieku katrā sirsniņā” - attālinātā Ziemassvētku radošās darbnīcas.

Rokdarbnieki. Vairākas pagastu bibliotēkas jau no 2019. gada veido rokdarbu izstādes ar mērķi attīstīt sadarbību, līdztekus popularizējot katrā sava pagasta amatnieku darbus, parādot viņu veikumu plašāk novada robežās, jo ne jau visiem ir iespēja nokļūt uz pilsētu, lai aplūkotu vienu vai otru izstādi. Beļavā – “Neparastie adījumi” (Ilzes Hakas darbi), “Gads ir balts no abiem galiem” (vietējā rokdarbnieku kopa “Dzīpariņš”), Galgauskā – “Dekoratīvie sienas dekori”, Rankā – “Dizaina produkti - rotas, suvenīri, interjera elementi”, “Dekolu tehnikā apdrukāti porcelāna trauki”, “Lielformāta papīra ziedi”, Sinolē – “Ziemassvētku noskaņas”(I.Anžes keramika), Stāmerienā – “Saruna pie kafijas” (L.Martinovas tamborētas sedziņas). Šajā gadījumā ikviens iedzīvotājs bibliotēkas darba laikā var ienākt, aplūkot, priecāties, novērtēt, arī mācīties. Šādas izstādes bija iespējamas arī, ievērojot epidemioloģiskās situācijas ierobežojumus.

Dzejas mīļotāji. Jaungulbenes pagasta bibliotēkā 2021.gadā apmeklētāju pozitīvas atsauksmes guva tādas aktivitātes kā “Dzejas pieturas dabā”, “Izdziedāsim Blaumani” (dzejas dienu pasākums “Brakos”). Abi pasākumi, lai būtu ērtāk ievērot epidemioloģiskās drošības parsības, notika brīvā dabā.

- Uzziņu un informācijas darbs

Vairākkārt izsludinātie ierobežojumi bibliotēkai ir likuši pielāgoties situācijai, nodrošinot iedzīvotājiem attālinātos pakalpojumus. Ir sniegtas dažāda veida konsultācijas gan klātienē, gan telefoniski, gan e-pastos.

Par sniegtu uzziņu un e-pakalpojumu klāstu un izmantojamību var spriest pēc tabulas:

Gads	Konsultācijas				E-pakalpojuma izmantošana	Elektroniski nosūtītie dokumenti
	Latvija.lv	VID	Elektrum.lv	bankas		
2020.	270	168	404	1297	2732	1677
2021.	626	299	450	1558	2145	1735
Salīdzinājums %	+131%	+79%	+11%	+20%	-21%	+3%

Pēdējos gados novadā vienoti uzskaitām ar e-pakalpojumiem saistīto bibliotēkara konsultāciju skaitu, cenšamies piefiksēt to apmeklētāju skaitu, kuri izmanto bibliotēku datorus, lai piekļūtu valsts un pašvaldību e-pakalpojumiem, un to dara patstāvīgi bez bibliotēkara konsultācijas. Joprojām uzskaitām elektroniski nosūtītos dokumentus. Ārkārtas situācija valstī samazināja

bibliotēku apmeklējumu, bet palielināja sniegto e-pakalpojumu un elektroniski nosūtīto dokumentu skaitu, samazinājās tikai datoru izmantošana epakalpojumiem.

Protams, šie skaitļi neatspoguļo visus bibliotekāru sniegtos pakalpojumus. Šeit nav datu par e-veselības, CSDD, VSAA izmantošanu, nav atsevišķi uzskaitītas transporta, kultūras pasākumu biļešu iegādes un vēl daudzas citas ikdienišķas konsultācijas, piemēram, e-pasta lietošana, sludinājumu ievietošana, dažādu dokumentu noformēšana, viedierīču lietošana utt.

Sniegto uzziņu tēmu loks ir plašs. Acīmredzot cilvēki izjūt uzticību bibliotekāram, ir pārliecināti, ka bibliotekārs ir zinošs visos jautājumos un spēs atrisināt visas viņa problēmas. Bieži vien tiek sniegtas atbildes tīri uz sadzīviskiem jautājumiem, piemēram, kurā datumā XXXX kapos būs Kapusvētki vai Svecīšu vakars; kur pagastā atrast cilvēku, kas ziemā iztīrītu ceļu utt.

Aktuāli bija šādi pakalpojumi: Covid 19 sertifikāta iegūšana (tas 2021.gadā bija aktuālākais pakalpojums), dažāda veida iesniegumi, elektrības skaitītāju nodošana, ūdens skaitītāju nodošana, platībmaksājumu iesnieguma sagatavošana un kartes iezīmēšana (lad.gov.lv), attaisnoto izdevumu pievienošana un deklarācijas sagatavošana (vid.gov.lv), ganāmpulka apskate un informācijas ievade, dzīvnieka pārvietošanas deklarācijas aizpildīšana (ldc.gov.lv), kontu izdrukas un maksājumi, kodu kalkulatoru lietošana, Latvijas Vieglatlētikas veterānu asociācijas sacensību grafiki, kā saņemt bezmaksas juridiskās konsultācijas.

Gada garumā apmeklētājiem bibliotekāri snieguši ne mazums dažādu uzziņu, konsultāciju un informācijas, sākot no pavisam vienkāršām un beidzot ar daudz sarežģītākām, kas prasa darbietilpīgāku to sagatavošanu Piemēram, Galgauskas pagasta bibliotēkā sniegtas tematiskās uzziņas: Kur meklēt materiālus par sociālo pedagoģiju, par tomātu šķirnēm, kā var ziedot nevajadzīgas segas dzīvnieku patversmēm, kādus putnus var izveidot no papīra un dzijas, kur atrast visus vēlēšanu sarakstus, kas no Galgauskas kandidē vēlēšanās, kādām kaitēm palīdz selerijas, kur atrast jaunajam gadam horoskopus, kā pieteikties biedrības "Sateka" ideju darbnīcai, kuros internetveikalos var nopirkt kleitu, kādi šobrīd ierobežojumi valstī, skaistu M. Svīķes dzejoli (šajā gadījumā pa telefonu lasīju skaļi, līdz lasītājs izvēlējās, kuru viņam nosūtīt), viencēlienu ludziņas, dzejoļus par Lieldienām, u. c. Informācija meklēta gan interneta portālos gan drukātos izdevumos.

- Bibliotēkas izglītojošā darbība

Šis laiks, kad bibliotēku datorpakalpojumi nebija tik viegli pieejami, parādīja, cik daudz bibliotekāri strādājuši iepriekš, apmācot lasītājus datoru, interneta vietņu izmantošanā.

Bibliotēkas maz organizējušas izglītojošas aktivitātes grupām, bet notika individuālas konsultācijas, kuras sniegtas pēc pieprasījuma, ja ir bijis kas neskaidrs, nav atrodams, vai lasītājs nemāk lietot un izmantot resursus, datorus. Ļoti bieži jautā pēc palīdzības, strādājot MS Word, piemēram, kā formatēt dokumenta tekstu, kā ievietot bildes, pievienot komentārus. Arī bilžu apstrāde – lieko malu apgriešana, izkadrēšana – ir bieži konsultējams jautājums. Lizuma pagasta bibliotēka dažiem apmeklētājiem palīdzēja informatīvo bukletu izveidē.

Arī 2021. gadā vairākas pagastu bibliotēkas piedalījās Gulbenes novada pašvaldības **pieaugušo neformālās izglītības programmu projektu konkursā**. Taču šajā gadā neviens projekts neguva atbalstu (vairāk 34.lpp.).

- Pašvaldības, valsts institūciju un nevalstisko organizāciju informācijas pieejamība iedzīvotājiem

Bibliotēkās pieejama novada avīze “Gulbenes Novada Ziņas” un “Dzirkstele”, Gulbenes novada bibliotēkas veidotā Pašvaldības dokumentu datu bāze. To pārsvarā izmanto paši bibliotekāri, lai sniegtu atbildes uz iedzīvotāju jautājumiem vai izpildītu uzziņas.

Pārsvarā tie ir seniori, kuri aizvien biežāk vērsas, lai konsultētos par portālu latvija.lv, vid.lv, e-veselība darbību, rēķinu apskatīšanu e-pastā un internetbankas lietošanu. Vairāk par pakalpojumu izmantojamību skatīt tabulu 14.Lpp.

- Elektroniskais katalogs kā pakalpojums

BIS Alise izmanto visas 17 Gulbenes novada pagastu bibliotēkas. BIS izmantošana nav pieejama tikai Lejasciema pagasta bibliotēkas pakalpojumu sniegšanas vietā Sinolē. Pagastu bibliotēkas aktīvi izmanto **komplektēšanas, cirkulācijas, katalogizācijas, un SBA** moduļus. Tas nozīmē, ka bibliotēkas veido sūtījumus komplektēšanas modulī, tajos reģistrē jaunieguvumus, līdz ar to veidojas individuālā un summārā resursu uzskaitē. Bibliotēkas pievieno arī seriālizdevumu eksemplārus un izsniedz tos caur cirkulācijas moduli. Katalogizācijas modulī pagastu bibliotēkas pārsvarā jaunus bibliogrāfiskos aprakstus MARC formātā neveido, dažas bibliotēkas nelielos apjomos importē aprakstus, izmantojot protokolu Z39.50. Visvairāk importēti ieraksti tiek, veidojot novadpētniecības datu bāzes ierakstus. Katru dienu Gulbenes novada bibliotēkas sistēmbibliotekārs seko jaunajiem MARC ierakstiem katalogā un veic to rediģēšanu, sevišķu uzmanību pievēršot lokālā 996 MARC lauka aizpildīšanai.

Tabula “BIS ALISE izmantošana”

Reģions/ Pilsēta/ Novads	Pagastu bibliotēku skaits	Cik bibliotēkas strādā ar BIS ALISE un ALISE-i	Strādā ar moduļiem			Autorizēti lietotāji (2021)	Pasūtīts (Web) eksemplāru (2021)
			Cirkulācija	SB A	Komplektēšana		
Gulbenes novads	17	17	17	17	17	230	154

Tabula “Autorizētie lietotāji”

	2019	2020	2021	% salīdzinot ar iepr. gadu
Aktīvie lietotāji kopā	4731	4392	4197	-7%; -4,5%
Autorizētie lietotāji kopā	1113	1183	1288	+6%; +9%
Autorizētie lietotāji pārskata periodā	351	168	230	-52%; +37%

Autorizēto lietotāju skaits 2021.gadā audzis visās Gulbenes novada pagastu bibliotēkās par 37%. To veicināja galvenokārt COVID-19 pandēmijas dēļ ieviestie ierobežojumi valstī. Cilvēkiem, vairāk uzturoties savās mājās, parādījās brīvais laiks, ko veltīt grāmatu lasīšanai. Bibliotēkas lasītāji arvien biežāk interesējas par iespēju ne tikai izmantot bibliotēkas elektronisko katalogu, bet arī pārliecinās par autorizēšanās priekšrocībām - iespēju interesējošo izdevumu elektroniski pasūtīt, rezervēt, kā arī prasīt lietošanas termiņa pagarinājumu, par 3TD e-bibliotēkas

izmantošanas iespējām. Saviem apmeklētājiem bibliotekāri parāda, kā viņi paši var ērti, attālināti sameklēt sev interesējošo grāmatu un rezervēt to. Kā arī, ja interesējošā grāmata ir atrodama e-bibliotēkā, rosina to lasīt elektroniski.

- Iekšzemes un starptautiskais SBA

2021.gada sākumā apstiprinātais budžets krājuma iegādei dažām bibliotēkām bija pat par 75% mazāks nekā plānotais. Vēlāk situācija uzlabojās, jo bija vietas, kur veidojās ekonomija, ko varēja novirzīt krājuma iegādei, bet tāpat šīs summas kopumā novada bibliotēkās bija par 20% mazākas. Tas viss arī veicināja SBA pakalpojuma izmantošanu. Pagastu bibliotēkās saņemto iespieddarbu skaits ir palielinājies par 8%, uz citām bibliotēkām nosūtīto iespieddarbu skaits – par 55%.

Starpbibliotēku abonements tiek izmantots, lai veiksmīgi sagādātu pieprasīto lasāmvielu ikvienam lasītājam. Dažās bibliotēkās palielinājies pieprasījums pēc literatūras krievu valodā (Stāmerienas un Stradu pagastu bibliotēkās). Šī literatūra tiek vesta no Gulbenes novada bibliotēkas, jo krieviski lasošu lasītāju bibliotēkās nav tik daudz, lai komplektētu krājumu. Krājumos esošās grāmatas krievu valodā šie lasītāji jau ir izlasījuši.

Visbiežāk pagastu bibliotēkas SBA izmantoja, ņemot grāmatas no Gulbenes novada bibliotēkas. Retāk pagastu bibliotēkas izmantoja citu pagastu bibliotēku krājumus.

Daļa SBA pieprasījumu izpildīti pēc literatūras skolotāju pieprasījuma skolēniem literatūras stundām un neklātienē un attālinātajiem studentiem mācībām, daļa ikdienas lietotāju dažādo interešu apmierināšanai.

Tabula "SBA rādītāji"

SBA	2019	2020	2021
No citām Latvijas bibliotēkām saņemto dokumentu skaits	744	989	1071
Uz citām Latvijas bibliotēkām nosūtīto dokumentu skaits	223	215	333

- Problēmas un risinājumi bibliotēkas pakalpojumu un pieejamības jomā

Vislielākās problēmas bibliotēku un to pakalpojumu pieejamībā 2021.gadā radīja ārkārtas situācijas valstī noteiktie ierobežojumi. Bija periods, kad visas bibliotēkas strādāja tikai darba dienās (pirmdiena-piektdiena). 22 dienas bibliotekāri strādāja pilnīgi attālināti, saviem lasītājiem sniedza tikai attālinātos pakalpojumus, darīja visus bibliotekāros darbus, ko varēja veikt attālināti, ārkārtas situācijas laiks valstī bija 86 darba dienas. Praktiski bez ierobežojumiem lasītāji tika apkalpoti 117 darba dienas. Tas tā bija bibliotēkās, kur paši bibliotekāri neslimoja, kur nebija darba nespējas lapas.

Lai iedzīvotājiem būtu pieejami bibliotēku pamatpakalpojumi, arvien vairāk bibliotēkas veic lasītāju apkalpošanu dzīvesvietās.

Lai kompensētu klātienē pasākumu samazināšanos, bibliotēkas centās lasītājiem piedāvāt attālinātos pasākumus. Šo pakalpojumu vairāk izmantoja jaunākās paaudzes lasītāji.

Pašas bibliotekāres atzīst, ka bibliotēku pakalpojumu izmantošanu varētu veicināt:

- epidemioloģiskās situācijas uzlabošanās valstī,
- vairāk individuālie piedāvājumi,
- literatūras piegāde mājās,
- pasākumu dažādība,
- krājuma dažādošana, papildināšana ar spēlēm un audiogrāmatām.

Krājums

- Krājuma komplektēšanas politika un organizācija:

Daudzas bibliotēkas atzīst, ka jādodomā par dažādu galda spēļu iegādi ne tikai bērniem, bet arī pieaugušajiem. Vislielākais spēļu krājums ir Stradu pagasta Stāķu bibliotēkā (41), Tirzas pagasta bibliotēkā (38), Lizuma pagasta bibliotēkā (abās skaits ir 36) un Litenes pagasta bibliotēkā (34). Neviena spēle nav iegādāta Galgauskas pagasta bibliotēkai. Pavisam pagastu bibliotēkas 2021.gadā iegādājušās 57 spēles.

Krājumi papildināti, ņemot vērā iedzīvotāju pieprasījumu pēc jaunākās literatūras, kā arī izvērtējot atbilstību vietējās sabiedrības vajadzībām un interesēm. Kā iepriekšējā periodā, tā arī šajā papildus izvērtēta pēdējā laika izdotā nozaru literatūra, iesaistot, attiecīgo nozaru speciālistus, kuri ir arī bibliotēku lietotāji.

Labu papildinājumu bibliotēku krājumiem deva Latvijas Republikas Kultūras ministrijas atbalstītais projekts “Vērtīgo grāmatu iepirkums publiskajām bibliotēkām”.

No visiem jaunieguvumiem visvairāk ir seriālizdevumi (72%), grāmatas ir 27%. Jauniegādātās grāmatas attiecīgi dalās – 82% pieaugušo literatūra un 18% bērnu un jauniešu grāmatas.

- Krājuma komplektēšanas finansiālais nodrošinājums:

Tabula “Krājuma komplektēšanas finansiālais nodrošinājums”

	2019	2020	2021
Pašvaldības finansējums krājuma komplektēšanai	46618	46591	40012
<i>t. sk. grāmatām</i>	31649	31265	24431
<i>t. sk. bērnu grāmatām</i>	4913	4761	3267
<i>t. sk. periodiskajiem izdevumiem</i>	13656	14432	14923
Finansējums krājumam uz 1 iedz. skaita pagastā, pilsētā, reģionā	3.35	3.43	3.00
Finansējums krājuma komplektēšanai kopā	46618	46591	40012

Finansējums krājuma papildināšanai pagastu bibliotēkās kopumā ir samazinājies - par 14%, grāmatu iegādei samazinājies par 22%, bērnu grāmatu iegādei samazinājies par 31%, palielinājies finansējums periodikas iegādei par 3,4%.

Kopumā pašvaldības finansējums krājumam tika samazināts, dažām bibliotēkām pat par 50-75%. Situāciju spējām uzlabot, veicot budžeta grozījumus, jo ietaupījās līdzekļi citās pozīcijās, piemēram ārkārtas situācijas laikā nenotika publiskie pasākumi. Problēmu mazināja tas, ka izdevēji pirmajā pusgadā bija krietni mazinājuši grāmatu izdošanu, kā arī Latvijas Republikas Kultūras ministrijas atbalstītais projekts “Vērtīgo grāmatu iepirkums publiskajām bibliotēkām”:

Grāmatu sadalījums novada bibliotēkām

Bibliotēkas nosaukums	Eksemplāru skaits	Summa EUR
Gulbenes novada bibliotēka	77	980,99
Beļavas pagasta bibliotēka	39	376,52
Daukstu pagasta bibliotēka	37	387,37
Daukstu pagasta Staru bibliotēka	39	382,67
Druvienas pagasta bibliotēka	40	355,05
Galgauskas pagasta bibliotēka	39	387,06
Jaungulbenes pagasta bibliotēka	16	129,00
Lejasciema pagasta bibliotēka	17	191,54
Lejasciema pagasta bibliotēkas ārējās apkalpošanas punkts "Sinole"	19	188,77
Līgo pagasta bibliotēka	45	375,79
Litenes pagasta bibliotēka	37	370,17
Lizuma pagasta bibliotēka	45	387,63
Rankas pagasta bibliotēka	38	372,70
Rankas pagasta Gaujasrēveļu bibliotēka	41	370,29
Stāmerienas pagasta bibliotēka	32	303,32
Stāmerienas pagasta Kalnienas bibliotēka	39	321,59
Stradu pagasta bibliotēka	37	346,57
Stradu pagasta Stāķu bibliotēka	38	387,44
Tirzas pagasta bibliotēka	38	366,07
Kopā	713	6980,54

Pirms jauno grāmatu un spēļu iegādes, bibliotekāres regulāri konsultējas arī viena ar otru, grāmatnīcām, seko līdzi lasītākajām TOP grāmatām bibliotēkās un pirktākajām grāmatnīcās, meklē atsauksmes sociālajos tīklos, grāmatu blogeru ieteikumos.

- ✓ Rekatalogizācija

Gulbenes novada publisko bibliotēku krājumi ir 100% rekatalogizēti.

- Krājuma rādītāji

Tabula "Krājuma rādītāji"

	2019	2020	2021
Jaunieguvumi kopā	12293	11927	11560
<i>t. sk. grāmatas</i>	3789	3993	3168
<i>t. sk. latviešu daiļliteratūra</i>	906	1351	1289
<i>t. sk. bērniem</i>	1005	1175	575
Izslēgtie dokumenti	12197	10773	16991
Krājuma kopskaits	111528	112682	107249
Grāmatu krājuma apgrozība	0,58	0,6	0,7

Periodisko izdevumu apgrozība	2,7	2,17	2,4
----------------------------------	-----	------	-----

2021. gadā kā prioritāte jauno grāmatu iegādē tika izvirzīta latviešu autoru darbu iegāde, kas arī, kā liecina izsniegumu analīze, ir bijuši pieprasītākie lietotāju vidū. 2021.gada lasītāko grāmatu TOP 10 veido tieši Daces Judinas, Dainas Avotiņas, Leldes Kovaļovas un citu latviešu autoru darbi.

Atskaites periodā dažās bibliotēkās tika turpināts aktīvs darbs pie nozaru literatūras krājumu izvērtēšanas, kas saturā novoco visātrāk. Piemēram, Druvienas pagasta bibliotēkā 2021. gadā izvērtēja 20.gadsimta 80. un 90.gadu grāmatas., kā tās tiek lasītas, vai nelasītas ir jānoraksta, vai tās, kā nepelnīti aizmirstas, ir vairāk jāpopularizē. Atlasot mazpieprasīto literatūru, izrādās, ka 30% no krājumā esošajām grāmatām netiek izmantotas. Daukstu pagasta bibliotēkā papildus izvērtēta pēdējā laika izdotā nozaru literatūra, iesaistot, attiecīgo nozaru speciālistus, kuri ir arī bibliotēkas lietotāji.

Daudzu gadu sadarbība izveidojusies ar Lejasciema iedzīvotājiem, bibliotēkas lietotājiem, kuri dāvina bibliotēkai grāmatas un preses izdevumus, šogad tie bija 17 dāvinātāji

Bibliotēkas tika mudinātas 2021.gadā analizēt savu krājumu, analizēt savu lasītāju sastāvu un popularizēt krājumu. Rezultātā kopumā pagastu bibliotēkās 2021.gadā grāmatu apgrozība ir nedaudz palielinājusies. Vairākām bibliotēkām tā ir laba – Stākiem (1,1), Stradiem (1), Beļavai (0,9), Daukstes (1). Grāmatu apgrozība no 0,5-0,8 ir 11 pagastu bibliotēkām.

Lauku bibliotēkās regulāro lasītāju kontingents gadu no gada ir gandrīz nemainīgs, tādēļ ir ļoti svarīgi bibliotēkas krājumu nemitīgi atjaunot ar pašu jaunāko un aktuālāko literatūru, nemitīgi strādāt, lai krājumu padarītu daudzpusīgāku un modernāku, lai tas būtu iespējami aktīvs. Tas tiek panākts ne tikai ar jaunizdoto iespieddarbu iegādi, bet arī krājumus regulāri atfīrot.

Grāmatu apgrozības palielināšanai pagastu bibliotēkas:

- iepērk lietotāju pieprasītās grāmatas;
- izvērtē krājumu;
- popularizē grāmatas bibliotēkā un sociālo tīklu vietnēs.

Visvairāk no nozaru literatūras tiek izmantotas praktiska satura grāmatas (psiholoģija, mājturība, lauksaimniecība).

Novērots, ka lasītāji labprāt izvēlas grāmatas, kuras tikušas ekranizētas, piemēram, Gunars Janovskis “Pilsēta pie upes”, Anna Toda “Pirms mūsu tikšanās” u.c. grāmatas.

- Datubāzes

Tabula “Bibliotēkā pieejamo datubāzu izmantojums”

Dabubāze	2019	2020	2021
Letonika			
skatījumi	1064	780	1184
piekļuves sesiju skaits	809	613	821
News			
lejuplāžu skaits	867	323	1011

Datubāzu izmantošana ir krietni palielinājusies – Letonikas skatījumi palielinājušies par 52%, News izmantošana – par 154%.

News.lv tiek izmantota novadpētniecības krājuma papildināšanā. Visām bibliotēkām ir pasūtītas aģenta kartītes, lai regulāri papildinātu novadpētniecības krājumus ar materiāliem no preses, kas nav bibliotēkās pieejama. Lasītājiem tiek piedāvāta iespēja iepazīties ar preses izdevumiem, kuri nav abonēti bibliotēkās (Diena, NRA, tuvāko novadu avīzes).

Iepriekšējos gados Letonikas izmantošana samazinājās tām bibliotēkām, kuru mikrorajonos nav skolu. Taču tagad tiek izmantota iespēja izmantot šo datu bāzi attālināti, jo 2021.gada 1.pusgads skolēniem un skolotājiem pagāja, strādājot attālināti.

- Krājuma un datubāzu popularizēšana

Krājuma popularizēšanai tik izliktas literārās un novadpētniecības materiālu izstādes. Izstādes tika veidotas rakstnieku jubilejās, veltītas dažādiem svarīgiem vēstures datumiem, tematiski par gadalaiku paražām, svinamajām dienām, novadniekiem. Bibliotekāres novērojušas, ja grāmatas ir izliktas izstādē, tad cilvēki tām vairāk pievērš uzmanību Tādēļ literārajās izstādēs cenšas izlikt tieši vecākās grāmatas.

Ikdienā tukšās vietas grāmatu plauktos bibliotekāres aizpilda ar grāmatām, pagriežot tās pretskatā pret apmeklētāju. Šī metode darbojas, jo ļoti bieži lasītāji izvēlas tieši to grāmatu, kuras vāka bilde ir redzama uzreiz.

Grāmatu popularizēšanas nolūkā arī 2021. gadā lasītājiem bija iespēja piedalīties Stāmerienas pagasta bibliotēkas organizētajā lasīšanas akcijā "Ekspedīcija pa grāmatu plauktiem". Atlases kritēriji šajā reizē tika atlasīti tā, lai lasītājam grāmatas no plauktiem nāktos izvēlēties pēc nejaušības principa. Šādā veidā nākas lasīt visdažādākā satura grāmatas, ne tika no jaunieguvumiem, bet arī plauktos ilgāk esošās. Dalību uzsāka 12 lasītāji. Visus kritēriju izpildīja 5, jo korekcijas ieviesa tas apstākļi, ka Covid-19 ierobežojumu dēļ ne vienmēr lasītāji varēja atnākt uz bibliotēku un paši atrasties pie plauktiem. Akcija turpināsies arī 2022. gadā.

Datu bāzes regulāri tiek ieteiktas gan individuālās sarunās ar apmeklētājiem, gan popularizētas informatīvajos stendos, pagastu pārvaldes mājas lapās un bibliotēku profilos sociālajos tīklos.

- Darbs ar parādniekiem

Viena no nepatīkamākajām darba šķautnēm ir parādnieki. Parādnieki ir gan bērni, gan pieaugušie. Par parādniekiem kļuvuši tie, kuri izbraukuši strādāt uz citām zemēm, sakarā ar darbu citās pilsētās, ilgāku laiku nav atbraukuši uz mājām, vai arī bērni, kuri mainījuši skolas.

Parādniekiem bibliotekāres zvana, ja ir atstāts telefona numurs vai arī satiekoties uz ielas, veikalā, atgādina par neatdotajām grāmatām. Izmanto arī BIS ALISE sniegto iespēju, atgādinājumu par kavējumu nosūtot ar e-pasta starpniecību. Ļoti bieži pēdējā laikā, ja nav pieejams ne telefona numurs, ne e-pasta adrese, izmanto sociālos tīklus, sūtot vēstules par kavējumiem. Piemēram, Lizuma pagasta bibliotēkai līdz šim visas sarakstes sociālajos tīklos ir beigušās veiksmīgi, grāmatas ir atnestas.

Skolās parasti mācās bērni ne tikai no pagasta, bet arī blakus esošajiem pagastiem un novadiem. Bieži notiek skolēnu pāriešana uz citu skolu un grāmatas netiek atdotas. Gadās, ka bibliotēkas grāmatas atrod skolas garderobē, internāta telpās, veikalos un tml. Ar pieaugušajiem parādniekiem dažkārt rodas problēmas viņu nāves gadījumā.

Ne vienmēr šis darbs nes rezultātus. Piemēram, Lejasciema pagasta bibliotēka gada nogalē norakstīja lasītāju nozaudētās grāmatas, kuras nebija iespējams atgūt. Pavisam tika norakstītas 34 grāmatas par summu 191 EUR.

- Ar bibliotēkas krājumu saistītās problēmas un to risinājumi, vajadzības, galvenie secinājumi pārskata periodā

Galvenā problēma ir neakurāti lietotāji, kuri nevērīgi izturas pret grāmatu. Pat tad, kad bibliotekāre aizrāda, ka grāmata ir netīra un vajag to saudzēt, lietotājs bieži vien izliekas, ka viss ir labi, jo katram ir sava izpratne par tīrību. Šādos gadījumos nekas cits neatliek, kā šādiem lasītājiem izsniegt jau krietni nolietotas vai pat norakstītas grāmatas.

Stradu pagasta bibliotēka savā atskaitē raksta: “Bibliotēkas apkalpojamajā teritorijā dzīvo cilvēki ar dažādiem dzīvesveidiem. Ir arī tādas ģimenes un vientuļie seniori, kas dzīvo lielā nabadzībā, mājās krāsnis dūmo, nav pieejams ūdens, bet viņi ļoti vēlas lasīt gan grāmatas, gan žurnālus. Pieredze liecina, ka jaunas grāmatas viņiem vest nedrīkst, jo tās pēc tam nav iespējams izmantot citiem. Šai problēmai tika rasts risinājums un lūgts Gulbenes novada bibliotēkai atdot norakstītās grāmatas, lai arī šos cilvēkus nodrošinātu ar lasāmvielu.”

2021.gadā Gulbenes novada problēma bija arī finanses, tās samazinājās par 20%. Vairāk skat.19.lpp. Tas veicināja SBA pakalpojuma izmantošanu. Pagastu bibliotēkās saņemto iespieddarbu skaits ir palielinājies par 8%, uz citām bibliotēkām nosūtīto iespieddarbu skaits – par 55%.

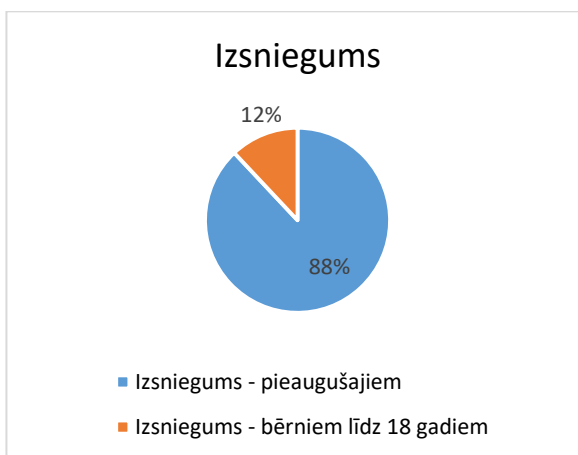
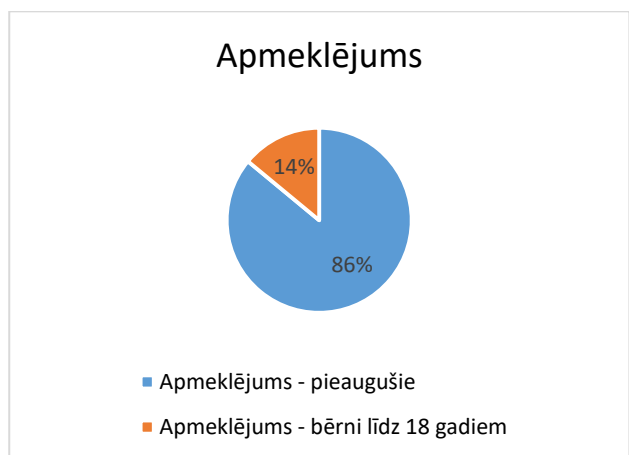
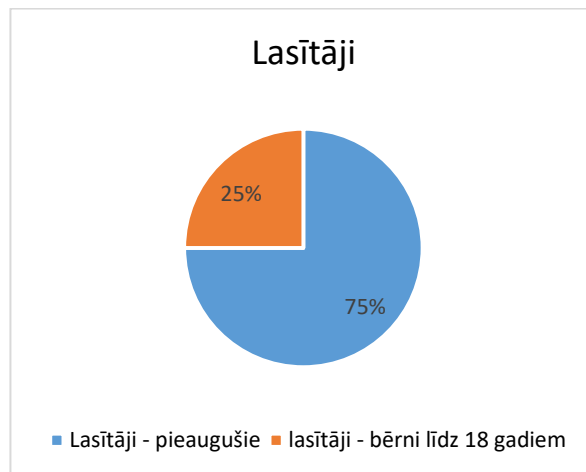
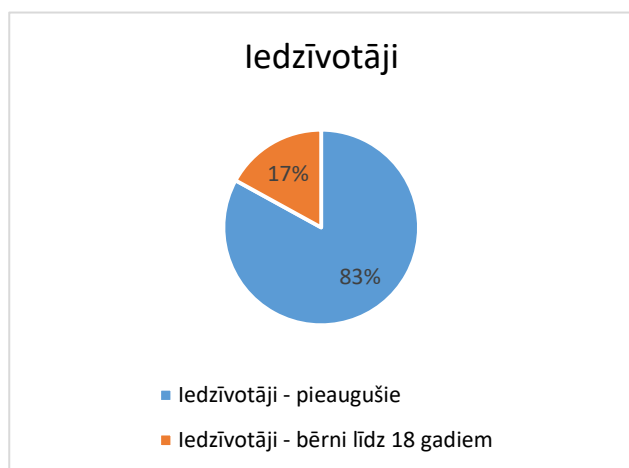
Darbs ar bērniem un jauniešiem

- Darba ar bērniem un jauniešiem raksturojums un vispārīgie rādītāji

Galvenā problēma darbā ar bērniem – apmeklējuma mazināšanās. Izsniegums bērniem gan ir pieaudzis par 20%. Iepriekšējo gadu raksturīgā tendence bija rādītāju samazināšanās tur, kur tiek slēgtas skolas un pirmsskolas izglītības grupiņas, bet pieauga tur, kur šie bērni mācījās. 2021.gada 1.pusgadā skolēni mācījās attālināti un izmantoja tās bibliotēkas, kas ir tuvāk dzīvesvietai. Tāpēc ir palielinājies izsniegums pagastu bibliotēkās.

Tabulā ir rādītāji kopā novada pagastu bibliotēkās.

	2019.	2020.	2021.	Salīdzinājums ar iepriekšējo gadu %
Lasītāji	1250	1148	1047	-8,2%; -8,8%
Apmeklējumi	17447	10693	7135	-38,8%; -33%
Izsniegums	10892	11837	14253	+8,6%; +20%

Iedzīvotāju proporcionalitāte procentuāli, salīdzinot ar 2020.gadu, nav mainījusies. Iedzīvotāji līdz 18 gadu vecumam novada pagastos 2021.gadā bija 17%, bet pieaugušie – 83% (-3%). Lasītāju skaita attiecības gan ir nedaudz mainījušās – bērnu skaits ir par 1% mazāks,

pieaugušo skaits – par 1% lielāks. Pagastu bibliotēkas bērni 2021.gadā apmeklējuši mazāk, bet lasījuši gan viņi ir aktīvāk nekā 2020.gadā.

- Bibliotēku krājuma veidošana un papildināšana, jaunieguvumu proporcionalitāte, salīdzinot iegādāto pieaugušo un bērnu un jauniešu literatūru un lasītāju sastāvu, alternatīvo lietu komplektēšana (spēles, puzzles, diski u. c.)

2021.gadā pagastu bibliotēkās iegādātas 575 bērnu un jauniešu grāmatas, t.i. 18% no visām grāmatām.

Daudzas bibliotēkas atzīst, ka jādodomā par dažādu galda spēļu iegādi ne tikai bērniem, bet arī pieaugušajiem. Vislielākais spēļu krājums ir Stradu pagasta Stāķu bibliotēkā (41), Tirzas pagasta bibliotēkā (38), Lizuma pagasta bibliotēkā (abās skaits ir 36) un Litenes pagasta bibliotēkā (34). Neviena spēle nav iegādāta Galgauskas pagasta bibliotēkai. Pavisam pagastu bibliotēkas 2021.gadā iegādājušās 57 spēles, t.i., 1% no visiem jaunieguvumiem.

Kopā pagastu bibliotēkās alternatīvās lietas (spēles, puzzles u.c.) krājumos ir 388, kuru izsniegums 2021.gadā bija 1527.

Bibliotēkas organizē spēļu turnīrus dažādu vecumu bibliotēkas apmeklētājiem. Tajos iesaistās gan bērni, gan seniori. Tā ir uz izklaidi un socializēšanos vērsta aktivitāte. Daukstu pagasta bibliotēkas vadītāja darba pārskatā raksta: “Pozitīvi, ka galda spēļu izsniegums šajā gadā ir palielinājies uz pusi. Liels pieprasījums spēļu izsniegumam āra lasītavā, kas saistās ar brīvā laika pavadīšanu kopā ar ģimeni un draugiem. Vairākas spēles tika izmantotas pasākumos, palielinot spēļu izsniegumu”.

- Uzziņu darbs, pakalpojumi, prasmju un iemaņu attīstīšana, pasākumi dažādām vecuma grupām

Attālinātajā mācību procesā bērni bibliotēku izmantoja, lai meklētu informāciju dažādu projektu vajadzībām, referātu izstrādē, senvārdu izprašanā, lai kopētu un izdrukātu vajadzīgos materiālus. Skolēniem sniegtas dažādas uzziņas, ja tās nepieciešamas mājas darbu sagatavošanai, sniegtas konsultācijas Word lietošanā un failu pievienošanā e-pastā, lai darbu var nosūtīt skolotājiem.

Nav organizēti pasākumi prasmju un iemaņu attīstīšanai dažādām vecuma grupām. Lizuma pagasta bibliotēka Karjeras nedēļā, atbildot vidusskolas ekonomikas skolotājas uzaicinājumam, bija ieplānojusi četru klašu (1. - 4. klase) individuālus pasākumus bibliotēkā, kuru laikā katrai klasei pastāstītu par IT nepieciešamību un pielietojumu bibliotekāra ikdienas darbā. Bet, diemžēl, tika izsludināts ārkārtas stāvoklis un šie pasākumi nevarēja notikt.

- Veiksmīgākie pasākumi, lasīšanas veicināšanas aktivitātes

Lizuma pagasta bibliotēka pirms vasaras brīvlaika tiešsaistē noorganizēja jauno grāmatu apskatu 6. un 7. klašu skolēniem. Protams, no skolotājas bērniem arī bija uzdevums – piefiksēt trīs grāmatas no visām, par kurām tika stāstīts, un skolā jāpastāsta, kādēļ tieši šīs izvēlētas grāmatas viņam likās saistošas un viena no šīm izvēlētajām grāmatām obligāti vasaras periodā jāizlasa. Bibliotēku nedēļas ietvaros bērni iesaistījās Lizuma pagasta bibliotēkas organizētajās 3 virtuālajās aktivitātēs, konkursos – literārā krustvārdu mīkla, atminēt grāmatu nosaukumus, kuru tēli atdzīvojušies animācijas filmās, un atminēt grāmatu šifrētos nosaukumus.

Sakarā ar epidemioloģiskās situācijas ierobežojumiem pagastu bibliotēkas, kuru teritorijās ir pirmsskolas izglītības iestādes, uzsāka grāmatu kopu piegādi tām. Tas palīdzēja uzturēt lasītāju skaitu un nodrošināt izsniegumu.

Tikai pozitīvas atsauksmes ieguva Jaungulbenes pagasta bibliotēkas organizētais Dzejas dienu pārgājiens “Dzejas pieturas dabā” 1-4.klašu skolēniem un literārais pasākums vecāko klašu bērniem “Izdziedāsim Blaumani”, kurš notika rakstnieka Rūdolfa Blaumaņa muzejā “Braki”. Abi pasākumi tika organizēti, sadarbojoties ar Gulbīša pamatskolu. Atsākoties mācībām klātienē, Jaungulbenes pagasta bibliotēka uzsāka regulāru nodarbību organizēšanu skolas pagarinātās grupas bērniem ar kopīgu moto “Lasām, darām un spriežam kopā ar bibliotekāri”. Šī cikla ietvaros līdz gada beigām notika 2 literāras nodarbības, kurās bija gan kopīga skaļā lasīšana un pārrunas par izlasīto, gan mīklu minēšana un asprātības uzdevumu risināšana. Šāda veida nodarbības bērniem ļoti patika, tādēļ to organizēšanu noteikti turpinās arī 2022.gadā.

Līgo pagasta bibliotēka organizēja vairākas attālinātas aktivitātes:

- sākumskolas vecuma bērniem kopā ar vecākiem attālināti tika organizēti attālināti izaicinājumi ar uzdevumiem: Mostas daba un pirmie pavasara vēstneši jau sastopami; Iedez prieku katrā sirsnīņā;
- bērni piedalījās izaicinājumos sociālajos tīklos: Pazaudētā ilustrācija;
- Mazie detektīvi WhatsApp grupā saņēma uzdevumus no žurnāla “Lielais Detektīvs”;
- Skolēni līdz 16 gadiem piedalījās viktorīnā "Vai atceries faktus par Lāčplēša dienu?", kas tika publicēta sociālajos tīklos;
- Bibliotēku nedēļas aktivitātē “Grāmatu paslēpes”;
- Ziemeļvalstu bibliotēku nedēļā ģimenes WhatsApp grupā pildīja uzdevumu: kopā lasīja nosūtīto fragmentu no Gerdas Kārinā Nordlundas grāmatas “Leduslēcēns Ille” un zīmēja savu Leduslēcēni. Pēc tam sūtīja bibliotekārei zīmējumus.

Litenes pagasta bibliotēkā skolas vecuma bērniem bija iespēja piedalīties lasīšanas veicināšanas konkursā “Grāmatu bingo”. Lai tajā piedalītos, dalībnieki saņēma lasīšanas karti ar uzdevumiem. Tad, kad visas ailītes aizpildītas un grāmatas izlasītas, čaklākie lasītāji varēja saņemt pārsteiguma balvas. Iesāka lasīt vairāki skolēni, bet tikai 2 ieguva pārsteiguma balvas.

Rankas pagasta Gaujasrēveļu bibliotēkai ir brīnišķīga sadarbība ar Rankas PII “Ābelīte” - 2x gadā bibliotēka sagatavo “Pārsteigumu kārbu”, kas piepildīta ar grāmatām un interesantām idejām darbam ar bērniem, piemēram, Ziemassvētku kartiņu vēsture, kā izziņu materiāls, un praktiskajā sadaļā kartiņu sagataves personalizētas kartiņas izveidei.

Daukstu pagasta bibliotēkai veiksmīgs bija pasākums “Radošās dienas Daukstu bērniem un ģimenēm”. Ņemot vērā valstī noteiktos ierobežojumus, pasākums tika organizēts trīs dienas āra lasītavā, katrai ģimenei individuālā laikā. Ģimenēm pēc izvēles bija jāizpilda vismaz 5 no 10 uzdevumiem, dažāda veida radošās aktivitātes, spēles.

- Sadarbība ar izglītības iestādēm “Kompetenču pieejas mācību saturā (Skola2030)” ietvaros

Pārskata periodā bibliotēkas pārsvarā sadarbojās ar pirmsskolas izglītības iestādēm. “Kompetenču pieejas mācību saturā (Skola 2030)” ietvaros skolotājas tika nodrošinātas ar viņu izvēlēto literatūru kompetenču izglītības īstenošanas vajadzībām.

Dažādu projektu un referātu izstrādei skolēni jebkurā pagasta bibliotēkā var saņemt bibliotekāra konsultācijas un praktisku palīdzību nepieciešamo materiālu atrašanā, var izmantot gan novadpētniecības materiālu krājumus, gan pieejamo uzzīņu literatūru, dažādas tematiskās mapes, kā arī bibliotēkās pieejamās datu bāzes: Lursoft Laikrakstu bibliotēka un Letonika. Visas datu bāzes un tajās pieejamie resursi tiek popularizēti un ieteikti gan individuālās sarunās, gan tiekoties ar

klašu kolektīviem un skolotājiem. Tiekoties ar skolotājiem, tika skaidrotas attālinātās piekļuves iespējas datu bāzei Letonika. lv un izsniegta lietošanas paroles.

Atsākoties mācībām klātienē, Jaungulbenes pagasta bibliotēka uzsāka regulāru nodarbību organizēšanu skolas pagarinātās grupas bērniem ar kopīgu moto "Lasām, darām un spriežam kopā ar bibliotekāri". Šī cikla ietvaros līdz gada beigām notika 2 literāras nodarbības, kurās bija gan kopīga skaļā lasīšana un pārrunas par izlasīto, gan mīklu minēšana un asprātības uzdevumu risināšana.

Attālināto mācību laikā bibliotēkām izveidojās sadarbība ar skolām, sniedzot praktisku palīdzību. Piemēram, Galgauskā dzīvojošajiem Gulbenes novada vidusskolas skolēniem attālinātajiem pārbaudes darbiem uzdevumus atsūtīja uz bibliotēkas e- pastu, bibliotekāre ziņoja bērnu vecākiem, lai nāk tos saņemt. Pēc uzdevumu izpildes, bērni uzdevumus atnesa uz bibliotēku, bibliotekāre tos ieskenēja (oriģinālu atdeva bērnam atpakaļ) un nosūtīja darba kopiju skolai.

- Bibliotēkas sadarbības tīkls bērnu un jauniešu apkalpošanā, nozīmīgākie partneri, sadarbības vērtējums

Darbā ar bērniem un jauniešiem galvenie sadarbības partneri ir **skolas, pirmsskolas izglītības iestādes un jauniešu centri**. Kopīgi tiek organizēti pasākumi, uz skolām un pirmsskolas izglītības iestādēm sūtītas grāmatu kopas.

Sadarbība veidojas arī ar blakus novadu skolām. Piemēram, Gaujasrēveļu bibliotēkai ir izveidojusies sadarbība ar Jaunpiebalgas vidusskolas bibliotēku. Jaunpiebalgas vidusskola lūdza audzēkņiem, kuri dzīvo Rankas pagastā, saņemt mācību grāmatas Gaujasrēveļu bibliotēkā. Bibliotekārei savukārt tā ir iespēja no jauna iepazīstināt jauniešus ar bibliotēkas jaunumiem, parunāties par to, ko viņi vēlētos bibliotēkā redzēt, lai tā viņus ieinteresētu.

Ļoti laba sadarbība pagastu bibliotēkām ir izveidojusies ar pirmsskolas izglītības iestādēm. Piemērus skatīt iepriekšējās sadaļās.

- Problēmas bibliotēku darbā ar bērniem un jauniešiem, to iespējamie risināšanas ceļi

2021. gadā bibliotēkas bērnu apmeklējumu apgrūtināja sekojošie ierobežojumi:

- bērni līdz 12 gadu vecumam bibliotēku varēja apmeklēt tikai kopā ar pieaugušajiem, kuri var uzrādīt sadarbspējīgu Covid-19 vakcinācijas vai pārslimošanas sertifikātu;
- bērniem no 12 gadiem jāuzrāda vakcinācijas vai pārslimošanas sertifikāts, vai testēšanas sertifikāts, vai laboratorijas izziņa par pēdējo 72 stundu laikā veiktu skrīninga testu ar negatīvu rezultātu.

Daži citāti no pagastu bibliotēku atskaitēm.

Pēc stundām uz bibliotēku nav iespējams atnākt, jo skolas autobuss atiet no skolas un brīvais laiks pēc stundām nav tik ilgs, lai paspētu izstaigāt bibliotēku turp un atpakaļ. Ciemā dzīvojošo bērnu, kuri nebrauc ar skolas autobusu, nav. (Tirzas pagasta bibliotēka)

Sakarā ar vairākkārtīgi izsludināto ārkārtas stāvokli valstī, ļoti daudzi iepļānotie pasākumi un aktivitātes, diemžēl, bija jāatceļ. Piemēram, galda spēļu pēcpusdienas visa gada garumā, pirms Lieldienu pasākumi bērnu dārza grupiņām, E-prasmju nedēļas izglītojošās nodarbības skolēniem, Karjeras nedēļas aktivitātes, Skolēnu brīvlaiku (pavasārī un rudenī) radošo nedēļu, Helovīna radošās nedēļas un Ziemeļvalstu literatūras nedēļas pasākumi. (Lizuma pagasta bibliotēka)

Vasaras periodā vecāki mazākos bērnus pašus nelaida uz bibliotēku – vai nu paši vecāki nāca un samainīja grāmatas bērniem, vai, ja ģimenē ir vairāki bērni, uz bibliotēku nāca vecākais no bērniem un samainīja arī jaunāko brāļu/ māsu grāmatas. Cilvēki kļuvuši piesardzīgāki.

Novadpētniecība

- Novadpētniecības darba virzieni un pakalpojumi, pārskata perioda prioritātes

Ja valstī noteiktie ierobežojumi sakarā ar Covid-19 vīrusu ieviesa daudz ne tik pozitīvu korekciju bibliotēku darbā, tad darbā ar novadpētniecības materiāliem šie ierobežojumi devuši vairāk plusu nekā mīnusu. Tādēļ pārskata periodā tika pievērsta īpaša uzmanība **novadpētniecības datu bāzes papildināšanai**. Tas bija īpašais uzdevums attālinātā darba periodā no 21. oktobra līdz 14. novembrim. Rezultāts tam bija ļoti labs, jo novadpētniecības datu bāze papildinājās ar gandrīz 2000 jauniem ierakstiem. Strādāts arī pie ierakstu kvalitātes. Galvenā bibliotekāre-eksperte sagatavoja video lekciju par aprakstu veidošanu RDA principiem, notika arī individuālas attālinātās konsultācijas, vēlāk visas pagastu bibliotēku vadītājas piedalījās LNB seminārā par RDA.

Slēgto skolu materiāli. Pagastu bibliotēkas pētīja, sistematizēja no skolām iegūtos novadpētniecības materiālus. Šis bija liels darbs Litenes, Beļavas, Stradu, Līgo un Stāmerienas pagastu abām bibliotēkām.

Māju stāsti. Turpinājās jau 2017. gadā iesāktais darbs pie Māju stāstu vākšanas un apkopošanas. Ar mērķi šodienu fiksēt kā vēsturisku liecību nākotnei, tika turpināta ekspedīciju organizēšana Jaungulbenes pagastā, lai fotogrāfiju veidā uzkrātu informāciju par tajā esošajām iestāžu ēkām, viensētām un daudzdzīvokļu namiem. Šādi iegūtas 18 fotogrāfijas. Daļa no tā izlikta arī plašākai apskatei ekspozīcijā "Jaungulbenes pagasts fotogrāfijās".

- Novadpētniecības krājums:
 - ✓ komplektēšana, ietverto materiālu veidi

Vairāku gadu garumā bibliotēkās tiek nopietni strādāts pie novadpētniecības materiālu krājuma veidošanas. Tas sastāv no fotoattēliem, atmiņu stāstījumu pierakstiem, laikrakstu un žurnālu materiāliem par sava pagasta vēsturi, ekonomisko un kultūras dzīvi, ievērojamiem novadniekiem. Iespēju robežās ir savākta un apkopota arī folklorā: teikas un ticējumi. Krājumu papildināšanai un jaunas informācijas iegūšanai ļoti noder Latvijas Nacionālās bibliotēkas resursi (Periodika.lv, Zudusī Latvija). Daudz tiek izmantota Lursoft laikrakstu datu bāze, lai iegūtu rakstus no laikrakstiem, kas nav bibliotēku krājumos. Kā jaunums ir tas, ka pagastu bibliotēku krājumos sāk parādīties arī atmiņu audio ieraksti, video. Elektroniskajā novadpētniecības datu bāzē tiek aprakstīti ne tikai materiāli, kas atrodas bibliotēkā, bet arī fotogrāfijas, rokraksti, atmiņas un zudušās mājvietas.

Piemēram, Jaungulbenes pagasta bibliotēka, uzrunājot 5 pagastā dzīvojošos bijušā kolhoza "Jaungulbene" galvenos speciālistus, iegūti 3 atmiņu stāsti par dzīvi, ražošanu un tā laika norisēm kolhozā.

- ✓ krājuma organizācija un glabāšana

Gulbenes novada pagastu bibliotēku novadpētniecības krājumu veido dažāda veida publicētie un nepublicētie izdevumi par pagastu un novadniekiem:

- publicētie materiāli (grāmatas, pagastu avīžu komplekti);
- nepublicētie materiāli (skolēnu pētījumi, rakstītās atmiņas);
- foto un audiovizuālie materiāli (atmiņu stāstu ieraksti, fotogrāfijas);

- tematiski novadpētniecības materiālu apkopojumi par savu pagastu mapēs.

Šajā ierobežojumu laikā bibliotēkām bija iespēja strādāt arī pie novadpētniecības materiālu krājuma sakārtošanas sistematizēšanas, iekļūdinot tajā arī slēgto skolu novadpētniecības materiālus. Tika pārskatītas un pārkārtotas materiālu mapes. Vizuāli pievilcīgāks un apmeklētājiem pieejamāks kļuvis Daukstu pagasta Staru un Lejasciema pagasta bibliotēku novadpētniecības krājums.

Ierakstu skaits elektroniskajā novadpētniecības datu bāzē

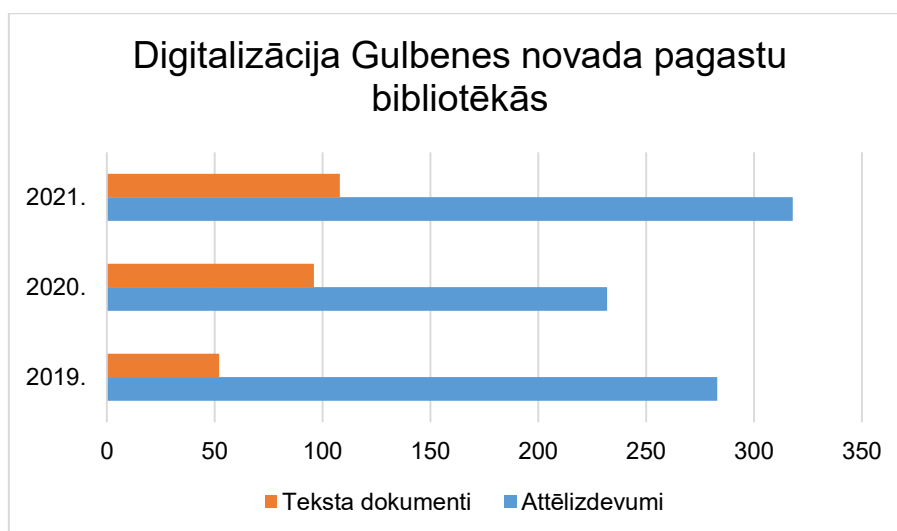
	2019.	2020.	2021.
Gulbenes novada bibliotēka	1541	1685	1528
Pagastu bibliotēkas	1002	1153	2743
Kopā	2543	2838	4271

Datu bāzē iekļauti arī fotogrāfiju, atmiņu stāstu, pētījumu u.c. nepublicēto materiālu apraksti. Novadpētniecības datu bāzes veidošanā piedalās visas pagastu bibliotekāres, 2021. gadā sastādot apmēram 64 % no kopējā ierakstu skaita. Salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu – par 137% vairāk. Pēdējos gadus pagastu bibliotēkām ir prasība veidot aprakstus novadpētniecības datu bāzē, līdz ar to ierakstu skaits aug. Ievērojami tas ir audzis laikā no 21.oktobra līdz 14.novembrim, strādājot attālināti. Tajā laikā tika noteikts datu ievadīšanas apjoms, kas bija jāpaveic.

2021. gada prioritāte bija novadpētniecības datu bāzes ierakstu kvalitāte. Galvenā bibliotekāre eksperte rediģēja ierakstus un nosūtīja pagastu bibliotekārēm e-pastus ar skaidrojošiem, vizuāliem labojumiem, novadīja 2 lekcijas (par digitalizāciju un analītikas aprakstu veidošanu saskaņā ar RDA), 3 individuālas analītikas apraksta nodarbības tiešsaistē (Tirzas, Rankas, Daukstu Staru bibliotēkām) izmantojot platformu Jitsi Meet.

- ✓ digitalizācija, digitālie resursi un to veidošana

	2019.	2020.	2021.
Attēlizdevumi	283	232	318
Teksta dokumenti	52	96	108

- Novadpētniecības krājuma popularizēšana

Novadpētniecības materiālu krājumi tika popularizēti:

- izliekot izstādes bibliotēkās;
- veidojot virtuālās izstādes bibliotēku sociālajos tīklos;
- organizējot dažādus publiskos pasākumus.

Jaungulbenes pagasta bibliotēkas krājumos esošie novadpētniecības materiāli popularizēti izliekot materiālu izstādes “Mans pagasts laiku lokos”(padomju perioda raksti un fotogrāfijas), “Dziesmai pa pēdām” (par dziedāšanas tradīcijām Jaungulbenē), “Novadniekam Kārlim Dēķēnam – 155” un “Ar spožām logu acīm manī raugās mājas” (materiāli par pagasta viensētām), kā arī organizēta viktorīna “Ko Tu zini par Jaungulbeni” ietverot dažādus jautājumus gan par pagasta vēsturi, gan šodien.

Lejasciema pagasta bibliotēka noorganizēja konkursu Lejasciema pagasta Facebook vietnē. Tika publicētas vēsturiskas fotogrāfijas no Lejasciema pagasta lielākajiem ciematiem: Lejasciema, Sinoles, Mālmuižas un Dūres. Konkursa uzdevums bija atpazīt fotogrāfijās tverto laikmetu, cilvēkus, vietas. Atsaucība bija ļoti liela (8552 virtuālie apmeklējumi, 129 lietotāji ieteica, ka patīk). Pareizās atbildes iesūtīja 15 lejasciemieši.

Litenes pagasta bibliotēkas sociālajos tīklos ievietoti 7 novadpētniecības materiālu popularizējoši ieraksti:

- Digitālās nedēļas ietvaros novadpētniecības konkurss par Litenes pagastu “Ceļojums laikā”;
- Pagasta svētku ietvaros ZIB viktorīna “Ko tu zini par Litenes pagastu”;
- Teātra dienas ietvaros- “Litenes dramatiskā teātra vēsture”;
- Informācija par Gulbenes novadā dzimušajiem Lāčplēša Kara ordeņa kavalieriem/ fragmenti no Jāņa Zvaigznes grāmatas "Ceļavārdi Latvijai”;
- Informācija, kā tālajā 1948. gadā Pededzes krastos skanējušas līgo dziesmas.

Daukstu pagasta Staru bibliotēka izveidoja:

- prezentāciju par kādreiz Daukstu pagasta “Grūžupēs” dzīvojošā dzejnieka Jāņa Plotnieka daiļradi;
- izstādi “Profesija - slaucēja. Labākās slaucējas Daukstu ciema kolhozos”;
- nepabeigto teikumu viktorīnu “Cik labi tu pazīsti Daukstu pagasta uzņēmējus?”

Druvienas pagasta bibliotēka pārskata periodā veidoja virtuālās izstādes par novadniekiem bibliotēkas facebook profilā:

- Lietišķās mākslas meistaram Jūlijam Straumem – 147;
- Novadniekam Jānim Straumem – 160;
- Romantisma dzejniekam Jānim Porukam – 150.

Ikvienam darbam ir svarīgs novērtējums. Tādu no apmeklētāja saņēma Litenes pagasta bibliotēka: Viļņa Reguta pateicība par sadarbību Litenes pagasta bibliotēkas vadītājam: “Izstaigāt Liteni palīdz Vitolda Mašnovska sarakstītās enciklopēdijas MUIŽAS LATVIJĀ III sējumā uzietā muižas plāna skice. Paldies Litenes bibliotekārei Dacei Dzērvei par man sniegto palīdzību.”

- Sadarbība novadpētniecības jomā

Bibliotēkas turpināja savu sadarbību ar vietējām kultūrvēsturiskajām krātuvēm.

Piemēram, Lizuma pagasta bibliotēka pārskata periodā iespēju robežās turpināja sadarbību ar Lizuma vidusskolas Novadpētniecības muzeju, kopīgi meklējām informāciju par Jāni Jaunzemu - Brīvdabas muzeja pirmo vadītāju, kurš dzimis Lizumā, bet ir pieejama ļoti skopa informācija.

- Novadpētniecības darba problēmas un to risinājumi

Lai kvalitatīvi veiktu novadpētniecības darbu, nevar mēģināt apvienot vairākus darbus vienlaicīgi, jo tas novērs uzmanību un tiek pieļautas kļūdas.

Viena no novadpētniecības darba problēmām ir seni materiāli, fotogrāfijas bez norādēm un papildus informācijas, piemēram, kas ir attēlā redzami cilvēki, kur uzņemta fotogrāfija, kāds ir dokumenta tapšanas gads. Tas tiek risināts ar papildus informācijas atrašanu, iedzīvotāju iztaujāšanu.

Gulbenes novada bibliotēkās pēdējos gados ir notikusi darbinieku maiņa. Un ir parādījusies problēma – nav kursu, kur apgūt novadpētniecības darbu bibliotēkās. Nepieciešamas mācības gan par to, kas ir novadpētniecība bibliotēkās, ar ko tā atšķiras no muzeju darba, gan par krājuma veidošanu, popularizēšanu, gan aprakstu veidošanu elektroniskajā novadpētniecības datu bāzē.

- Galvenie secinājumi pārskata periodā, nākotnes prognozes, vajadzības

Ir plānots turpināt krājumā esošo materiālu digitalizāciju, kas ļautu veiksmīgi uzglabāt krājumu arī digitālā veidā un veicināt tā apriti.

Jāturpina organizēt attālinātās aktivitātes – virtuālās izstādes, konkursi.

Projekti

Tabula "Projektu apkopojums"

Projekta nosaukums	Finansētājs	Finansējuma apjoms	Projekta apraksts (t. sk. īstenošanas laika periods, rezultāti, īss kopsavilkums)	Atbalstīts/ neatbalstīts
Rakstnieks laukos-2	VKKF	1000.00	Projektā sadarbojas divas pagastu bibliotēkas – Lizuma un Druvienas pagastu bibliotēkas. Paredzētas 6 tikšanās reizes ar dažādiem rakstniekiem (2 pasākumi vienā dienā – pirmais pasākums Druvienā, otrais – Lizumā): <i>jūlijā – Maija Krekle,</i> <i>augustā – Māris Bērziņš,</i> <i>Aivars Kļavis,</i> <i>novembrī – Aldis Bukšs,</i> <i>Inga Jēruma un Inga Gaile</i>	Atbalstīts
Dzīvo gudri	Gulbenes novada pašvaldība	692.00	Litenes pagasta bibliotēka. Programmas uzdevumi: <ul style="list-style-type: none"> • Aicināt pievērsties veselīgam dzīvesveidam • Veicināt veselīga uztura vērtību • Popularizēt ilgtspējīgu videi draudzīgu saimniekošanu • Veicināt savas sētas sakoptību 	Neatbalstīts
Gleznošana ar filcu	Gulbenes novada pašvaldība	576.00	Daukstu pagasta bibliotēka. Tehnikas – gleznošana ar filcu pamatu apgūšana. Programmas realizācijas mērķis - Daukstu pagasta iedzīvotāju pašnodarbinātība, sociālās izolētības mazināšana.	Neatbalstīts
Sievietes šodie, vakar un rīt	Gulbenes novada pašvaldība	645.00	Rankas pagasta bibliotēkas. Plānotās aktivitātes: <ul style="list-style-type: none"> ○ Kouča vadībā precīzi noformulēta kādas problēmas būtība; ○ Iegūta prasme izmantot kultūrvēsturiskā un dabas mantojuma potenciālu; ○ Prasme novērtēt 	Neatbalstīts

Projekta nosaukums	Finansētājs	Finansējuma apjoms	Projekta apraksts (t. sk. īstenošanas laika periods, rezultāti, īss kopsavilkums)	Atbalstīts/ neatbalstīts
			savu jaunradīto produktu no klienta skatu punkta; <ul style="list-style-type: none"> ○ Iegūta prasme efektīvi nospraust mērķus un novērtēs tā realizācijas spējas; ○ Iegūta iedvesma, idejas no citu, veiksmīgu uzņēmēju pieredzes. 	
Mākslas darbs manā dārzā	Gulbenes novada pašvaldība	416.00	Līgo pagasta bibliotēka. Programmā paredzēts iesaistīt 10 – 12 iedzīvotājus dažādās vecuma grupās, sākot no 18 gadiem. kuri vēlas papildināt savu dārzu ar skaistiem pašu darinātiem dabas dizaina elementiem un veidot saskanīgas krāsu kompozīcijas.	Neatbalstīts
Izzini, gūsti, radi	Gulbenes novada pašvaldība		Pieaugušo neformālās izglītības programma. Izstrādāja Stradu pagasta Stāķu bibliotēka	Neatbalstīts
Vide-cilvēks-harmonija	Gulbenes novada pašvaldība		Pieaugušo neformālās izglītības programma. Izstrādāja abas Stāmerienas pagasta bibliotēkas	Neatbalstīts
Kā sadraudzēties ar sevi	Gulbenes novada pašvaldība		Pieaugušo neformālās izglītības programma. Izstrādāja Stradu pagasta bibliotēka	Neatbalstīts
Kaucmindiešu prasmes, skalu pinumi un vilnas gleznas – seno amatu apguve vietējā kopienā	Gulbenes novada pašvaldība	643.00	Izstrādāja Tirzas pagasta bibliotēka. Mērķis - paplašināt mūžizglītības iespējas Tirzas pagastā un mazināt iedzīvotāju sociālā stāvokļa atšķirību lauku teritorijā	Neatbalstīts

- Projektu apraksts:

Lauku bibliotēka ir nozīmīgs kultūras un sabiedriskais centrs, kur cilvēki nāk satīties, parunāt, apskatīt izstādes un izmanto iespēju tikties ar zināmiem cilvēkiem.

Pārskata periodā Lizuma un Druvienas pagastu bibliotēkas iesniedza kopīgu projektu “Rakstnieks laukos-2” un aizvadīja sešas tikšanās reizes ar dažādiem rakstniekiem (divi pasākumi vienā dienā –Druvienā un Lizumā). Uz šīm tikšanās reizēm tika uzaicināti rakstnieki, kuri uzrunā savus lasītājus tieši un atklāti, runā par pagātnes notikumiem, par mūsdienu problēmām un aktualitātēm, iedziļinoties cilvēku dzīvesstāstos un vēsturē.

Lasītāji tikās ar: jūlijā – Maiju Krekli, augustā – Māri Bērziņu, Aivaru Kļavi, novembrī – Aldi Bukšu, Ingu Jērumu un Ingu Gaili.

- Pārdomas, secinājumi par darbu ar projektiem:

Projekta rakstīšana ir laikietilpīgs process. Tāpēc bija žēl, ka 2021.gadā netika atbalstīts neviens pagastu bibliotēku pašvaldības konkursā iesniegtais projekts.

Projektu “Rakstnieks laukos-2” bija iecerēts sākt pavasarī, bet pasākumus nācās pārcelt uz vasaru / rudeni, jo pavasarī nebija atļauti klātienē pasākumi. Pielāgojoties situācijai un rakstnieces lūgumam, tikšanās ar rakstnieci Ingu Jērumu tika aizvadīta tiešsaistē – attālināti. Bet, tomēr ir liels gandarījums par paveikto un iedzīvotājiem nodrošināto iespēju tikties ar rakstniekiem klātienē.

Publicitāte

- Bibliotēkas tēla veidošana, publicitāte, sabiedrības informēšana par bibliotēkas funkcijām, pakalpojumiem

Sabiedrības informēšana par bibliotēkās pieejamajiem pakalpojumiem un jaunumiem pārsvarā notiek, izliekot informāciju publiski pieejamās vietās netālu no bibliotēkas vai pagasta centrā. Par visiedarbīgāko informācijas formu bibliotēkāres atzinušas individuālu sarunu, tikšanos ar lasītāju. Uzaicinājumi uz pasākumu vai konkrētu aktivitāti, aptauju aizpildīšanu nosūtīti, izmantojot Messenger un WhatsApp aplikācijas. Aktuālā informācija par bibliotēku darba laiku un bibliotēku apmeklēšanas kārtības izmaiņām tika publicēta sociālajos tīklos. Ir vērojama aktivitāte sociālā tīkla facebook.com bibliotēku lapās, piemēram, Tirzas pagasta bibliotēkas sekotāji un citi facebook.com lietotāji uz bibliotēkas informāciju reaģējuši vairāk kā 6000 reizes.

Pagastu bibliotēku vadītāji informāciju par aktivitātēm bibliotēkās regulāri iesniedz Gulbenes novada bibliotēkas sabiedrisko attiecību speciālistei, kura tālāk to nosūta ievietošanai novada laikrakstos: „Dzirkstele”, „Gulbenes Novada Ziņas”, Gulbenes novada mājas lapā.

Līgo pagasta bibliotēka regulāri veido savu bibliotēkas informatīvo lapu, ko izplata savā teritorijā kopā ar „Gulbenes Novada Ziņām”.

Bibliotēkas tēls veidojas arī praktiskajā ikdienas darbā. Ja savam apmeklētājam spējām piedāvāt viņu interesējošo lasāmvielu un pakalpojumu, ja viņš laipni un izsmeltoši saņems to informāciju, ko vēlas – cilvēks aizies ar pozitīvām emocijām, un gan pats, visticamāk, nāks atkal, gan ieteiks to darīt arī citiem.

Kā liecina aizvadītajā gadā paustās iedzīvotāju atsauksmes, cilvēki ir ļoti priecīgi, ka laikā, kad ilgu laiku pagastu pārvaldes bija slēgtas, tomēr ir tāda vieta kā bibliotēka, kur var saņemt ne tikai šai iestādei atbilstošos bibliotēkāros pakalpojumus, bet arī palūgt praktisku palīdzību, piemēram, maksājumu veikšanā, saziņā ar valsts un pašvaldības iestādēm, īsziņu nosūtīšanā, iesniegumu pareizā noformēšanā, apsveikuma teksta sagatavošanā un citos šķietami vienkāršos jautājumos.

- ✓ Bibliotēku informācija tīmeklī:

Informācija par visām pagastu bibliotēkām ir arī Gulbenes novada bibliotēkas mājas lapā <http://www.gulbenesbiblioteka.lv/lv/pagasta-bibliotekas> un pagastu mājas lapās – www.jaungulbene.lv, www.litene.lv, www.lizums.lv, www.ranka.lv, www.stameriena.lv, www.tirza.lv, www.stradi.lv. Lizuma un Daukstu pagasta bibliotēkas aktīvi darbojas arī virtuālās saziņas un mikroblogošanas tiešsaistes sociālā tīkla tīmekļa vietnē Twitter. Visām pagastu bibliotēkām ir sava lapa vienā no sociālajiem tīkliem: www.draugiem.lv vai www.facebook.com. Pagastu bibliotēku vadītājas atzina, ka lasītāji arvien mazāk izmanto draugiem.lv, facebook.com tiek lietots arvien vairāk un vairāk.

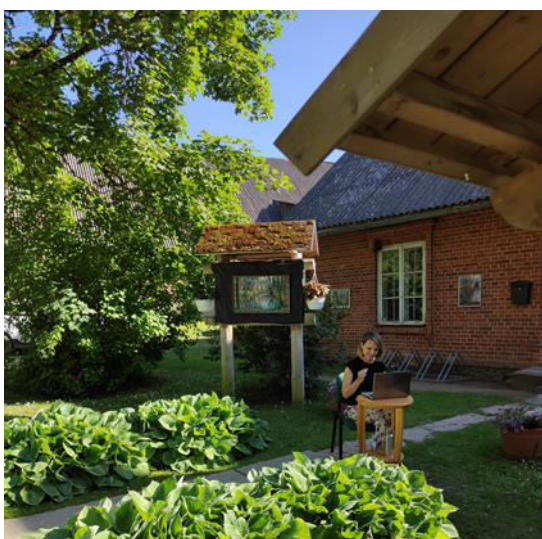
- Veiksmīgākie bibliotēku popularizējošie pasākumi

Pārskata periodā Daukstu pagasta bibliotēkas vadītāja veiksmīgi piedalījās Latvijas pagastu bibliotekāru 6. kongresā "Pagasta bibliotēka – vieta kopienas attīstībai", paneļdiskusijā "Pagasta bibliotēkas loma vietējās kopienas saliedēšanā un attīstībā", daloties radošajā darba pieredzē vietējās kopienas stiprināšanā. Tas bija skatāms tiešraides veidā kongresa organizatoru un sadarbības partneru "Facebook" un "YouTube" kontos: LNB "YouTube" kontā, LNB "Facebook" kontā, LBB "Facebook" kontā un Latvijas Pašvaldību savienības tīmekļvietnē. Vēl bibliotēka

iesaistījās Latvijas Bibliotēku festivālā 2021: Bibliotēku ideju tirgus “Darīt neticamo!” Gulbenes novada bibliotēku kopīgi veidotajā idejas tapšanā – video, īpaši izceļot 2020. gada aktivitātes, kas domātas bērniem. Daukstu pagasta bibliotēkā tās ir zinātnisko eksperimentu dienas.

Sadarbojoties ar riteņbraukšanas komandu “Lizums”, Lizuma pagasta bibliotēkas noorganizētā foto-orientēšanās guva lielu atsaucību tieši ģimeņu vidū. Kā teica paši dalībnieki - šī esot bijusi lieliska iespēja gan izkustēties visiem kopā, gan iepazīt Lizumu no jauna. Pārskata periodā Lizuma pagasta bibliotēka iesaistījās LBB Jauno Speciālistu sekcijas organizētajā akcijā "Viena diena bibliotēkas dzīvē".

“5. Latvijas Lauku kopienu parlaments” aktivitātes Kalnienā. 16.jūnijā pie Stāmerienas pagasta Kalnienas bibliotēkas norisinājās tiešsaistes pasākums "Viedie ciemi - dzīvā bibliotēka". Viena no vietām, no kuras pasākuma organizatori un viens no žūrijas locekļiem pieslēdzās pasākuma tiešsaistei, bija Kalnienas bibliotēka. Tika nodrošināti atbilstoši apstākļi veiksmīgai pasākuma norisei.

Otrs interesants Kalnienas bibliotēkas pasākums bija vietējā gleznotāja Gunāra Indrāna gleznu izstāde uz bibliotēkas ārsienas.

Uz Kalnienas bibliotēkas ēkas
apskatāma mākslinieka Gunāra Indrāna
gleznu izstāde

"Maksa no dvēseles aizskalo ikdienas putekļus...."
(Pablo Pikaso)

No 15.- 19. jūnijam NĀCIET, APLŪKOJIET IZSTĀDI

Sadarbības tīkla raksturojums

- Sadarbība ar pašvaldību un pašvaldības institūcijām

Pagastu bibliotēkas sadarbojas ar **citām savas apkalpes teritorijas iestādēm un organizācijām**. Vislabākā sadarbība kopējo pasākumu organizēšanā ir ar skolām un pirmsskolas izglītības iestādēm. Dažos pagastos aktīvi darbojas jauniešu organizācijas. Laba sadarbība ar jauniešu biedrību „KAPO” ir izveidojusies Kalnienas bibliotēkai.

2021.gadā piecu bibliotēku (Daukstu, Jaungulbenes, Līgo, Lejasciema un Stāmerienas) teritorijās darbojās **sociālās aprūpes centri (SAC)**, uz kuriem bibliotēku vadītājas nesa grāmatas un preses izdevumus, organizēja arī dažādus pasākumus. Litenes pagasta teritorijā atrodas pensionāta VSAC "Latgale" filiāle "Litene". Tās klienti sastāda 28% no visiem pagasta iedzīvotājiem. Viņi savu iespēju robežās ir arī pagasta bibliotēkas pakalpojumu lietotāji.

Bibliotēku savstarpējā sadarbība – 2021.gadā turpinājās jau iepriekš aizsākusies trīs bibliotēku no 2 pagastiem - Stradu, Kalnienas un Stāmerienas bibliotēku sadarbība. Notika vairāku pasākumu cikls „Kaimiņu būšana”. Tā tapa kopā organizēta tikšanās ar Dz. Tilaku un Ā. Ziemeli. Šādā veidā pasākumos ir kuplāks apmeklētāju pulks. Jāteic arī finansiāli tas ir izdevīgāk. Druvienas un Lizuma pagastu bibliotēkas kopīgi, savstarpēji sadarbojoties, izstrādāja un realizēja projektu “Rakstnieks laukos – 2”.

- Citi sadarbības partneri reģionā un Latvijā, veiktās sadarbības aktivitātes

Jaungulbenes un Druvienas pagastu bibliotēkām atskaites gadā izveidojās laba sadarbība ar **Madonas Mākslas un novadpētniecības muzeju**, kā rezultātā No šī muzeja krājumiem tika veidotas 2 ceļojošās izstādes.

- Bibliotēku interešu aizstāvības darbs

Vislabāk par bibliotēkām spēj iestāties to lasītāji. Liels prieks ir tad, ja bibliotekāra darbs ir labi novērtēts komentāros sociālajos tīklos, piemēram, Latvijas apceļotājs, skolotājs, tukumnieks Vilnis Reguts raksta: “Izstaigāt Liteni palīdz Vitolda Mašnovska sarakstītās enciklopēdijas MUIŽAS LATVIJĀ III sējuma uzietā muižas plāna skice. Paldies Litenes bibliotekārei Dacei Dzērvei par man sniegto palīdzību”. Ja uzmundrinošus vārdus saka un padomu jautā blakus pagasta vai blakus novada bibliotekārs, tad tas ir liels uzmundrinājums turpmākajam darbam.